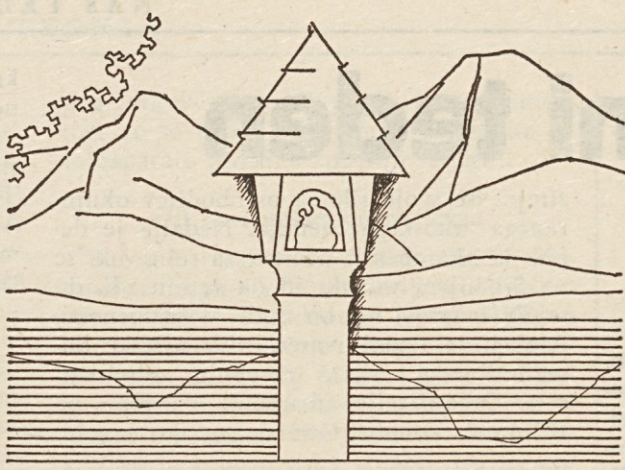

Ob stoletnici Marxovega „Kapitala“

Pred sto leti je v Hamburgu, v Nemčiji, izšel prvi zvezek obširnega dela „Das Kapital“. To delo je napisal dr. Karel Marx, in sicer ga je napisal v čitalnici britanskega muzeja v Londonu, kjer je živel kot politični emigrant. Velika večina znanstvenikov je danes mnenja, da bi to Marxovo delo verjetno ostalo popolnoma neznano, ako ne bi bilo ime Karla Marxa povezano z znanim komunističnim manifestom, ki sta ga sestavila Marx in Friedrich Engels v letu 1848 na prošnjo nemških emigrantov v Londonu. Ta manifest je izšel v najhujši dobi izkoriščanja delavstva po liberalnem kapitalizmu, je strastna obsodba tega kapitalizma in napoved njegovega propada, je poziv tlačenemu in izkoriščanemu delavstvu, da naj se združi in združeno premaga svojega sovražnika - kapitalista in da bo po tej zmagi nastopil za delavstvo raj na zemlji. Delavstvo je z veseljem in navdušenjem bralo te krepke besede.

Ko je Marx dvajset let pozneje izdal prvi zvezek „Kapitala“, so socialisti, prav zaradi omenjenega manifesta, sprejeli njegovo delo kot filozofsko, gospodarsko in sociološko podlago svojega socialističnega nazora. Marxov Kapital je postal socialistično sveto pismo, njegove trditve pa dogme (t. j. verske resnice) socializma. Marxovi nauki kot socialistična ideologija so dobili ime marksizem, pri komunistih pa ime marksizem - leninizem (po Leninu, ki je mnoge Marxove nauke po svoje prikrojil in razlagal).

Marxovega Kapitala ogromna večina marksistov ne pozna. Knjiga je težka, skoraj neprebavljiva. Kljub temu velja kot evangelij za marksiste. Ob stoletnici moremo mirno, brez vsake strasti ugotoviti, ali je imel Marx prav ali ne, ali so njegove trditve v „Kapitalu“ pravilne ali ne.

V Marxovem Kapitalu je poleg velikih zmot tudi nekaj resnice, zlasti v kritiki liberalnega kapitalizma. Marx je opazoval, študiral in opisal strašne razmere, v katerih je živel angleško tekstilno delavstvo. Videl je, da take razmere vodijo v vedno večjo neenakost v družbi, v razredni boj in socialno revolucijo. Zato je tudi pravilno opozoril na veliki pomen delavskih strokovnih organizacij, s pomočjo katerih naj bi se delavstvo dvignilo iz proletarskih razmer na višjo življenjsko raven. Prav to prizadevanje za dvig delavstva je dalo marksizmu vpliv in polet.

Je pa v Marxovem Kapitalu mnogo usodnih zmot, ki so v veliki oz. v odločilni meri krive, da je šel svetovni razvoj v zadnjih sto letih po poti revolucij, vojn, neprestanih trenj, svetovne napetosti, groženj in strahu.

Oglejmo si na kratko glavne zmote Marxovih naukov ali marksizma. Osnovna zmota v marksizmu je njegov filozofski materializem kot svetovni nazor, ki tajni Boga, dušo in sploh vso duhovno stran pri človeku ter označuje vero slej ko prej kot „opij za ljudstvo“. Zmoten je tudi Marxov historični materializem, ki uči, da so se vsi dogodki v zgodovini izvršili na osnovi ekonomskih sil. Toda družbeno življenje ni samo odsev gospodarstva; nanj vplivajo poleg gospodarstva tudi zemljepisni položaj, podnebje, oblast, tehnika, zlasti pa vera. Na nastanek velikih verstev ni ekonomija prav nič vplivala.

Tudi je zmoten Marxov nauk o nujnosti razrednega boja. Naj omenimo, da v dobi srednjeveških korporacij (v času od 12. do 15. stoletja) ni bilo nobenega resnega poskusa nasilno preduriti obstoječi socialni red. Razredni boj je dobil svoje ostre oblike šele v času liberalnega kapitalizma. To nasprotje pa ni napredovalo tako kot je predvideval Marx, da bo namreč vedno hujše in bosta končno ostala samo dva razreda: delavski in meščansko kapitalistični, ki se bosta spoprijela v veliki končni borbi in v kateri bo zmagalo delavstvo. Resnica je, da se razredni boj v najbolj razvitih „kapitalističnih“ državah vedno bolj omiljuje. Življenjska raven delavstva se je v teh državah silno dvignila in je mnogo višja od ravni v komunističnih državah. Dalje je jasno videti, da nimamo opraviti samo z dvema razredoma, ampak je teh razredov ali slojev več, in sicer imamo industrialce, delavce, samostojne kmete, obrtnike, trgovce, svobodne poklice, nameščence itd.

Sveti oče o nadziranju rojstev

Nobene spremembe cerkvenega nauka

Papež Pavel VI. je v imenu katoliške Cerkve prepovedal vsa umetna sredstva, ki preprečujejo spočetje. To prepoved vsebuje papeževa enciklika (okrožnica), ki jo je Vatikan objavil v ponedeljek; začenja pa se z besedami: »O človeškem življenju« (»Humanae vitae«). Za Cerkev je dovoljena samo vzdržnost ali metoda, ki se poslužuje naravnega življenjskega ritma za urejanje rojstev. Enciklika je označena z datumom 25. julij 1968.

Po mnenju liberalnih katoliških cerkvenih krogov bo papeževa odločitev sprožila znotraj katoliške Cerkve ostra nasprotstva. Znanstveni teolog monsignore Ferdinando Lambruschini, profesor moralne teologije (moralke) na lateranski univerzi, ki je na tiskovni konferenci v Vatikanu pojasnjeval encliko, je nazval razglasitev kot »dejanje velikega poguma«. Enciklika predstavlja »strogo« potrditev tradicionalnega cerkvenega nauka. Monsignore Lambruschini je dejal, da ta odgovor ne bo naletel na odobravanje, in da ga »ne bodo povsod pravilno razumeli«. Znanstvenik je nadalje izjavil, da kljub tej papeževi odločitvi vprašanje urejanja rojstev ni odločeno za zmerom. »Določbe niso nespremenljive.«

Naloga znanosti

Enciklika vsebuje prepoved vsake oblikečasne ali stalne ojalovitve (sterilizacije) in splava iz zdravstvenih razlogov. Znanstveniki so zategadelj poklicani naravne zakone ritma plodnosti natančno raziskati. Ker pa bi mogla objavljena enciklika verjetno katoliškim zakonom povzročati težave, mora duhovščina nauk Cerkve o zakonu oznanjati brez ovinkov in poročenim dajati dobre napotke.

Na tiskovni konferenci je Lambruschini izjavil, da enciklika ne prepoveduje uporabe pilul, ki služijo zdravstvenim namenom. Po njegovih besedah enciklika ne zapira vrat teologom za premišljevanje.

Kritični glasovi

V zvezi s stališčem liberalnih katoliških krogov, da bo papeževa odločitev pripeljala do ostrih nasprotij, je treba opozoriti, da se papež pri svoji odločitvi ni držal mno-

Veliko zmoto je zagrešil Marx s svojo teorijo o vrednosti in presežni vrednoti. Marx je povzel od nekaterih gospodarskih piscev teorijo, da je delo edini vir vrednosti. Danes niti socialistični pisci tega ne trdijo več, ker je več kot jasno, da samo delo brez kapitala (zmlje, orodja, strojev, denarja) ne more ničesar ustvariti, kakor tudi kapital brez dela ne more ničesar napraviti. Vsak produkt je torej uspeh sodelovanja dela s kapitalom.

Prav tako je s teorijo o presežni vrednosti. Presežna vrednost je po Marxu to, kar dobi delavec premalo za svoje delo. Res je, da so delavci v klasični kapitalistični dobi (in še danes marsikje) dobili tako beraško plačo, da z njo niso mogli ne živeti ne umreti, posebno še, ako so imeli družino. Toda to nima nič opraviti z vrednostjo proizvedenega blaga, sicer bi moral tisti, ki koplje diamante dobiti silno visoko plačo, tisti, ki pa koplje krompir pa sorazmerno majhno. Vrednost produkcije za določitev plače ni važna niti ne more biti odločilna. Delavec mora biti pravično plačan, mora dobivati družinsko plačo, mora biti udeležen na upravi podjetja, na razdelitvi dobička in — kar bi bilo najboljšje in najprimernejše — tudi na lastnini podjetja.

Marx je bil mnenja, da bo koncentracija kapitala v kapitalistični družbi nujno pripeljala to družbo do zloma, ker se bo na eni strani nakopi-

žičnih priporočil iz teologov in laikov sestojede posebne komisije, ki jo je ustanovil rajni veliki papež Janez XXIII. in ki se je bavila s problemom nadziranja rojstev. Ta komisija je leta 1966 priporočila svobodnejše določbe. V teh je med drugim rečeno: »Preprečevanje spočetja se zdi nujno za mnoge zakonce.«

Münchenski kardinal Döpfner je izjavil, da enciklika nalaga župnijam in dušnim pastirjem „težka bremena“. Nemški škofje bodo šele po »natančnem študiju besedila preudarili,« kako bi mogli čimprej pravilno zagrabiti ta problem.

151 katoliških duhovnikov washingtonske nadškofije je poslalo že v nedeljo zvečer pismo svojemu nadpastirju, v katerem se zavzemajo za uporabo preprečevalnih sredstev. V pismu omenjajo dalje izjave evropskih škofov, med drugim kardinala Döpfnerja, ki daje zakoncem pravico, da se po lastni volji odločijo za smotno ureditev zakonskega življenja.

»Žalost in razočaranje« se zrcali v izjavah švedske Cerkve o encikliki. »Papeževa obsodba preprečevanja spočetja bo sprožila škandale, upore, ja celo zasmehovanja,« je izjavil pater Martelet, profesor jezuitskega seminarja v Fourviere pri Lyonu. Kot »udarec za katoličane vsega sveta« pa označuje britanska družba za družinsko načrtovanje papežovo odločitev.

Humphrey za mir v Vietnamu

Ameriški podpredsednik Hubert Humphrey je izjavil, da bo njegova prva naloga, če bo izvoljen za predsednika, vzpostavitev miru v Vietnamu.

Humphrey je zdaj na obisku v Kaliforniji, kjer skuša pridobiti 172 delegatov te države za svojo kandidaturo na zborovanju demokratske stranke v avgustu v Chicagu. Ti zastopniki so se bili izrekli za pokojnega senatorja Roberta Kennedyja.

V govoru na strankinem zborovanju v Los Angelesu je Humphrey izrekel upanje, da po obnovitvi miru v Vietnamu in zmanjšanju oborožitve lahko Vzhod in Zahod sodelujeta v boju za premostitev siromaštva na južni polobli.

čilo silno bogastvo, na drugi, delavski strani pa silna revščina. Res se vrši koncentracija kapitala. Ni pa res, da se zaradi tega več revščina. Niso potrebni nobeni dokazi, da v zapadnem svetu o tistem proletariatu, ki ga je imel Marx v mislih, ne moremo več govoriti. O tem nam priča način, kako se delavstvo oblači, hrani, nam priča stanovanjske razmere, uživanje dopustov, socialno zavarovanje, mogočne sindikalne organizacije itd.

Po Marxovem prepričanju bo po zlomu kapitalizma in zmagi socializma nastal raj na zemlji, v katerem bo obstajala popolna enakost vseh, kjer bo „delo polno radosti“, kjer bodo dobrine pravično razdeljene po potrebi slehernega človeka. Marx je očitno vse pričakoval od socialistične prevzgoje novega človeka. V sovjetski Rusiji že 50 let vzgajajo svoje državljane; pa so še vedno potrebna mogočna javna in tajna policija, prisilna delovna taborišča, cenzura... Zdi se, da je še daleč tisti paradiž, o katerem je pisal Marx.

Nočemo zmanjševati Marxovih zaslug za dvig delavstva. Gotovo je imel dobre namene. Toda zmote, ki jih je učil, so rodile strašne posledice. Z njegovim imenom so združene krvave revolucije, mučenje in smrt milijonov nedolžnih ljudi, atentati, vojske, brezsrčne diktature nad tretjino človeštva.

R. S.

Češkoslovaška: zgodovina v kino dvorani

Blizu majhnega mesteca Čierne nad Tiso, na vzhodnem Slovaškem, nedaleč od češkoslovaško-sovjetske meje so se začeli v ponedeljek češkoslovaško-sovjetski pogovori, ki naj bi odločili o nadaljnji usodi te slovanske države. Ker smo medtem naš list že zaključili, bomo dali našim bralcem podrobno poročilo o poteku srečanja šele v naslednji številki.

K R A T K E V E S T I

● Na izhodu iz mesta Omiš v bližini Splita v Dalmaciji se je pripetila nenavadna prometna nesreča, v kateri na srečo niti eden od 53 potnikov ni bil poškodovan.

Velik avtobus agencije Kaufmann-Reisebüro iz Aachena v Zahodni Nemčiji, ki ga je vozil 31-letni Fritz Brehmer, je v ostrem ovinku zavil naravnost namesto na levo proti Makarski in s prednjim delom zdrsnil v morje.

Nemški turisti, večinoma študentje raznih fakultet, so imeli pri nesreči veliko sreče. Avtobus je zadržala debela jeklena vrh, s katero je bila k obali privezana ladja Vrgada. Vrv se je zapletla med zadnja kolesa avtobusa. Potniki so takoj zapustili avtobus.

● Znani nemški znanstvenik Otto Hahn je v Göttingenu dne 28. julija umrl zadet od srčne kapi v 89. letu starosti.

Otto Hahn je že pred tremi desetletji, 18. decembra 1938, dokazal, da se pri cepljenju atomov, če uran bombardiramo z neutroni, sprošča atomska energija. Njegova odkritja so v atomsko znanost prinesla pravo revolucijo.

● Iz Beograda v Jugoslaviji poročajo, da je bil terorist Ivan Jelić, ki je aprila in maja letos dvakrat nastavil mino na beograjski železniški postaji in s tem izvedel zločinsko dejanje, vodil pa so ga ustaško-emigrantski centri v inozemstvu, na beograjskem okrožnem sodišču obsojen na smrt.

● Ameriški bombniki s treh letalonosilk v bližini obale Severnega Vietnama so v nedeljo uničili več kot 200 plovnih objektov pod 19. vzporednikom v Severnem Vietnamu. To je po poročilu ameriškega predstavnika največji uspeh ameriškega letalstva pri napadanju nasprotnikovih rečnih linij za oskrbovanje od začetka te vojne. V tej akciji je sodelovalo 200 letal.

● Po krvavih neredih v Clevelandu v ameriški državi Ohio, ko so se spopadli črnci in policija in je bilo 10 mrtvih, se je položaj v ZDA spet poslabšal.

V noči na 26. julij so bili rasni neredi v Seattlu, Chicagu in njegovih predmestjih, v Clevelandu, New Yorku in Newburgu.

V Seattlu je kakih sto mladih črncev metalo steklenice z eksplozivom na tovarnjak, ki je vozil skozi črnsko četrt. Policija je uporabila bombe s solzivcem, da bi jih razgnala.

Črnsko prebivalstvo je pokazalo svoje nezadovoljstvo z napadi na trgovine, s požiganjem in ropanjem. V Chicagu je bilo v spopadih s policijo ranjenih kakih deset ljudi, 25 pa so jih aretirali.

V rasnih nemirih, ki so izbruhnili v noči od nedelje na ponedeljek v mestu Garyju v državi Indiani, je bilo ranjenih šest ljudi.

● V bližini mehiškega mesta Juarez je strela ubila šest otrok (starost 2—12 let), ki so bili s starši na izletu in so se med oddihom igrali z žogo. Njihovim staršem se ni nič zgodilo.

Politični teden

Po svetu . . .

IZRAELSKI IZOBRAŽENCI ZA UMIK Z ZASEDENIH OZEMELJ

Skupina osemnajstih izraelskih študentov, ki študira v tujini, je v nedeljski številki londonskega časopisa »Observer« priobčila poziv Izraelu, naj umakne svoje vojaške sile z zasedenih ozemelj, ki so jih zasedli v lanski junijski vojni. Študentje izjavljajo, da želijo s tem podpreti pismo prošnje, ki jo je pred nekaj dnevi podpisalo petsto študentov in docentov hebrejske univerze v Jeruzalemu.

Inozemski študentje utemeljujejo svoj poziv s tem, da jih skrbi, kaj bo v prihodnosti z varnostjo Izraela in zavračajo priključitvene zahteve po prilastitvi ozemelj. Ti študentje želijo dalje s svojim pozivom dokazati Arabcem, da Izrael ni nenasitna osvajačna dežela, o kateri imajo čisto po krivici napačno mnenje.

Poleg tega zahtevajo študentje od izraelske vlade častno in trajno ureditev problema palestinskih beguncev. Pozivajo tudi Izrael, naj prvi napravi korak na poti miru v tem delu sveta.

Izraelski vojni stroški

Šestdnevna bliskovita vojna, junija leta 1967 proti Arabcem na Srednjem vzhodu, je stala Izraelce eno milijardo dolarjev (ali šestindvajset milijard avstrijskih šilingov) v trdi valuti, je izjavil izraelski finančni minister Pinhas Sapir v nedeljo skupini kanadskih Judov, ki so na obisku v deželi. Pinhas Sapir je še pristavil, da je sedanji (tekoči) obrambni proračun potolkel vse rekorde. Za prihodnjega, to je leta 1969, pa bodo morali, kakor je pričakovati, porabiti še več sredstev za obrambo. Po sklenitvi mirovne pogodbe bi se namreč izraelsko gospodarstvo z lahkoto osamosvojilo, je na koncu dejal finančni minister.

Trde Dajanove besede

Izraelski obrambni minister Moše Dajan je v sredo, 24. julija, izjavil, da je najnovejši Naserjev govor pokopal vse nade, da bi Izrael mogel doseči mir z umikom svojih vojaških sil za meje pred šestdnevno bliskovito vojno na Bližnjem vzhodu.

Izraelski zunanji minister Aba Eban pa je dodal, da je ta govor velikega mednarodnega pomena. Daje namreč sliko surove jasnosti egiptovske politike, ki je politika vseobčega in brezizjemnega nasprotovanja do miru.

Kaj je povedal Naser v svojem govoru: »Ne bomo odstopili tudi pedi svoje zemlje. Kar so nam s silo odvzeli, je možno samo s silo spet pridobiti. Nobenih pogovorov, nobenega miru, nobenega priznanja in nobenega sporazumevanja na račun palestinskega ljudstva.«

Naser je nadalje dejal, da na Bližnjem vzhodu ne more priti do miru, dokler se izraelske enote ne umaknejo z arabskega ozemlja. Pozval je Egipčane, naj mobili-

zirajo vse svoje sile za osvoboditev okupiranega arabskega ozemlja. Nadalje je dejal, da ni nobenih načrtov za rešitev krize na Srednjem vzhodu in da se mu zdi, da takih načrtov ne bo tudi v bodočnosti. Arabci, je dodal Naser, niso ničesar dosegli v pogovorih s posebnim odposlanecem Organizacije združenih narodov na Bližnjem vzhodu Gunnarjem Jarringom.

Naser na zdravljenju v Sovjetski zvezi

Kot poročajo iz Kaira, je egiptovski poglavar Naser odšel na zdravljenje v Sovjetsko zvezo, potem ko so mu ruski zdravniki svetovali že tedaj, ko je bil v prvi polovici julija na uradnem obisku v Moskvi. V Sovjetski zvezi bo ostal dva do tri tedne.

POGOVORI MED BIAFRO IN LAGOSOM

Končno se bodo le pričela pogajanja med Lagosom in Biafro. To pa ne malo po zaslugi svetovnega javnega mnenja, ki se je zgostilo nad poročili, ki so zadnje tedne prispela iz odpadle vzhodne pokrajine Biafre. Vojna, ki traja med obema taboroma že enajst mesecev, je najbolj prizadela Biafro (glej članke o Biafri v našem listu v številkah: 21, 24, 26 in 27), ker vlada v Lagosu neizprosno obračunava z odpadlo pokrajino, ki zahteva odcepitev in samostojnost. Za javnost te dežele je to vojna, v kateri je Britanija, čeprav posredno, aktivno navzoča, saj dobavlja Lagosu orožje. Zdaj, ko menijo, da je po zmagi zveznih čet položaj razčiščen, kaže, da se je v Britaniji prebudila globoka vest. Tisk piše, da je napočil čas, ko mora Velika Britanija prekiniti dobavo orožja in hkrati pritisniti na obe strani, da sedeta za konferenčno mizo in prekineta boj. Medtem ko se je, kot vidimo, v Britaniji prebudila vest, pa bodo Sovjeti še nadalje podpirali Lagos, kot je rečeno v sporočilu o nedavnem obisku nigerijskega vladnega zastopstva v Moskvi. Sovjetska zveza meni, da so poskusi razbijanja zvezne republike Nigerije v nasprotju z nacionalnimi interesi nigerijskega naroda in interesi miru.

Pa tudi obe strani bi najbrž radi nekako končali to klanje, ki ga že dolgo ne moreta več nadzirati. Tudi general zvezne države Gowon, ki je sicer vojaško v neprimerno ugodnejšem položaju, nima povoda za samozadovoljstvo. Če bi hotel doseči dokončno zmago, bi moral najbrž praktično iztrebiti pleme Ibo, ki se noče vdati (glej spis v Tedniku št. 21, pod naslovom »Biafra — boj naroda Ibo za svobodo«), ker se upravičeno boji maščevanja. Poleg tega pa je vojna izpraznila državno blagajno zvezne vlade in močno omajala avtoriteto vojaškega režima, ki se že sooča s precej močno opozicijo.

Poleg zgoraj omenjenih dveh činiteljev: pritisk svetovne javnosti in vzbujena vest Velike Britanije, ima za sklicanje mirovni-
nih pogovorov zasluge tudi Organizacija afriške enotnosti, ki je pripravila oba nasprotnika do tega, da se bosta pogajala;

kraj mirovni-
nih pogovorov je etiopsko glavno mesto Adis Abeba.

O ustavitvi vojne se zato verjetno obe strani ne bosta sporazumeli tako kmalu. Toda svet bi se precej oddahnil, če bi v Adis Abebi dosegli vsaj sporazum o pomoči prebivalstvu oblegane Biafre, kajti lakota in bolezní terjajo več žrtev kot vojna, pravijo celo več kot tri tisoč dnevno.

COUVE DE MURVILLE — NOVI PREMIER PETE FRANCOSKE REPUBLIKE

Novi ministrski predsednik Pete Franco-
ske republike Couve de Murville je prevzel vodstvo vlade v hudih časih, ko bo treba po desetih letih velikih uspehov v zunanji politiki storiti nekaj velikega v notranji politiki. Sicer bi se utegnili ponoviti majski in junijski dogodki in prera-
sti v še resnejše! To novo nalogo pri iz-
vajanju notranjih sprememb je de Gaulle na presenečenje mnogih zaupal dostojan-
stvenemu diplomatu Couvu de Murvillu.

V pariških političnih krogih je bila to sen-
zacija. Zaradi velike zmage na volitvah, ki jo imajo bolj za Pompidoujevo kot za de Gaullovo zmago, so degolisti pričakovali, da bo predsednik republike nagradil svojega zvestega premiera, ki je 6 let in tri mesece vodil vlado. Toda tudi tokrat je de Gaulle pokazal, da je zvest svojim osnovnim vrlinam: molku, skrivnosti in — pre-
senčenju.

Couve je pokazal na vsej svoji življenjski poti pridnost, vztrajnost in zavidne težnje, vendar niso nikoli mnogo govorili o (Dalje na 8. strani)

. . . in pri nas v Avstriji

ZVEZNE DEŽELE SO TUDI ZA ZNIŽANJE VOLILNE STAROSTI

Ko je junija avstrijska ljudska stranka predlagala znižanje volilne starosti, tako aktivne (državljan ima pravico voliti, ko izpolni dvajset let) kot pasivne (da je lahko izvoljen, ko izpolni 26 let) za eno leto, se sedaj tudi vse zvezne dežele zmerom bolj zanimajo za ta predlog. Medtem ko se zvezne dežele strinjajo s spremembami deželnozborskih volitev po vzorcu državnega zbora (parlamenta), pa po vestih tiska ljudske stranke glede občinskih volitev vladajo različna stališča. V posameznih deželah je torej slika sledeča:

■ **Nižja Avstrija:** Po enako se glasečem predlogu avstrijske ljudske in socialistične stranke bo lahko nekdo izvoljen v deželni zbor s 25 leti starosti, v občinski svet s 23 leti (to je pasivna volilna pravica), dočim so predlagali za aktivno volilno pravico 19. leto. Naslednje deželnozborske volitve v Nižji Avstriji bodo v jeseni letos.

■ **Salzburg:** Po sklepu deželnega zbora z dne 26. junija 1968 morajo volilci izpolniti 19. leto, da pa so lahko izvoljeni v deželni zbor oziroma v občinsko zastopstvo pa morajo izpolniti 24. leto starosti. V salzburški zvezni deželi bodo naslednje deželnozborske volitve aprila leta 1969.

■ **Ustrezno rešitev je pričakovati tudi na Predarlskem,** ki bo dala okrog tri tisoč novih mladih volilcev. Naslednje deželnozborske volitve so določene za jesen prihodnjega leta.

so obravnavali narodnostna vprašanja in vprašanja narodnostnih manjšin. Začel ga je ravnatelj oddelka za človekove pravice pri Združenih narodih, John Humphrey kot osebni zastopnik glavnega tajnika OZN U Tanta.

Razen manjšinskih vprašanj so obravnavali tudi vprašanje človekovih pravic, materinskega jezika in vprašanje izseljencev, ki zahtevajo drugačne obravnave kot manjšine.

V končnem poročilu so priobčili soglasne sklepe seminarja. V njem poudarjajo, da morajo vse vlade narodnostnim, rasnim in verskim skupinam zagotoviti pravice in podpirati vse tiste oblike dejavnosti posameznih narodnostnih skupin, ki so v skladu s političnimi, gospodarskimi in socialnimi pogoji v njihovi državi.

Tako so končno tudi Amerikanci mogli uvideti, da poleg rasnih vprašanj obstoji tudi vprašanje narodnostnih manjšin, ki jih ni mogoče enačiti s priseljenci. Verjetno se jim je tudi nekoliko odkrilo, koliko gorja so napravili po prvi svetovni vojski, ko so namesto etničnih mej delali gospodarske in strateške meje v prid svojih takratnih vojni-
nih zaveznikov.

■ **Na Tirolskem,** kjer bodo v Innsbrucku volili v jeseni 1968 novo mestno zastopstvo, bodo šele na eni izmed prihodnjih sej deželne vlade določili slične spremembe volilnega reda. Vobče pričakujejo skupnega predloga vseh deželnih strank.

■ **Na Koroškem** so vse stranke predložile 22. junija skupni predlog za znižanje volilne aktivne pravice na 19 let in pasivne na 24 let. Prihodnje deželno-zborske volitve bodo šele leta 1970.

■ **Gornja Avstrija,** je naglasil njen deželni glavar dr. Heinrich Gleißner, bo sledila zgledu državnega zbora, to je znižanju aktivne kakor tudi pasivne volilne starosti za eno leto.

■ **Štajerska:** Po predlogih vseh strank meseca junija naj bi znižali volilno starost za volitve v deželni zbor za eno leto, v občinsko zastopstvo za dve leti.

■ **Na Dunaju** bo sledila ureditev volilnega vprašanja ustrezno parlamentarnim predlogom vseh treh strank in bo zajela pri deželnozborskih volitvah jeseni 1969 okoli petnajst tisoč mladih volilcev.

■ **Na Gradiškanskem** naj bi po predlogih avstrijske ljudske stranke prav tako sledila sprememba, podobna določbam za volitve v parlament (državni zbor).

»NEPLEMENITI« KOVANCI PRIDEJO

Z Dunaja poročajo, da bodo v enem letu srebrni kovanci po pet in deset šilingov verjetno že redkost. V doglednem času naj bi najprej nadomestili »petake« s kovanci iz neplemenitih kovin, in sicer bi jih nadomestili v tem smislu, da srebrnih kovancev ne bodo več dlje kovali. Kasneje naj bi se zgodilo prav tako z »desetaki«.

Srebrni denar država ne bo vzela iz prometa; nekaj časa bodo zatorej eden poleg drugega v prometu kovanci enake vrednosti v srebru in iz neke druge zlitine (baje v glavnem iz niklja), preden ne bo »plemeniti denar« sčasoma izginil v varčevalnih nogavicah.

Že danes je srebrni kovanec za pet šilingov zaradi svoje srebrne vsebine vreden šest šilingov in petdeset grošev. To pa še ne pomeni, da bi se prodaja vrednosti plemenite kovine izplačala, ker kovanci vsebujejo predvsem baker in so stroški zagradelj previsoki. Do sedaj še ni bilo kovanje teh »petakov« in »desetakov« za avstrijsko državo v izgubo, ker je imela kovnica denarja dovolj zalog poceni kupljenega srebra. Medtem ko v Avstriji te zaloge polagoma usihajo, pa cena srebra na svetovnem tržišču, ki se je v zadnjih letih močno dvignila, ne kaže prav nobene težnje upadanja.

Enake skrbi s srebrnimi kovanci čezmerne vrednosti so imele tudi Združene države Amerike nedavno s svojim znamenitim srebrnim dolarjem. Končno je morala tudi Švica preiti na neplemenite kovance, ko so iz dežele pretihotapili ogromne količine srebrnih kovancev po en frank.

Srebrna vrednost pri nas tako priljubljenih kovancev po petindvajset in petdeset šilingov, ki jih mnogi ljudje spravljajo kot »spominek«, se giblje v nasprotju s »petaki« in »desetaki« bistveno pod njih imensko vrednostjo.

Razprava o slovenskem manjšinskem vprašanju na Koroškem

Sestavil: Dr. Anton Podstenar

(10. nadaljevanje)

53. Nastop dr. Klause je bil brez dvoma v veliki meri posledica modrega zadržanja voditeljev manjšine do državne oblasti. Dr. Klaus je mogel s prepričanjem reči, da v težnji manjšine po ohranitvi svojega jezika ne vidi slabljenja avstrijskega bistva, ker so Slovenci lojalni državljani in si bolj kot nemški Avstrijci želijo, da Avstrija ne bi nikoli več postala pokrajina velike Nemčije.

Upravičeno je mogel reči pozneje dr. Inzko glede obiska dr. Klause in glede obiska predsedniškega kandidata dr. Gorbacha, »da je treba gledati oba obiska visokih državnikov med Slovenci kot priznanje prizadevanj manjšine po tesnem sodelovanju z večinskim narodom, pripisovati pa ju moramo tudi jasni politični liniji NSKS.«

Obisk dr. Klause je dobil svoje dopolnilo nekaj tednov pozneje, ko je poslevo-
deči državni predsednik imenoval ravnate-

lja slovenske gimnazije in višjega študijskega svénika, dr. Joška Tischlerja, za dvornega svénika. Dr. Tischler, dolgoletni predsednik NSKS, je prvi koroški Slovenec, ki je dobil ta visoki naslov v priznanje za svoje patriotsko-delo-
vanje.

54. Zborovanja zastopnikov treh ustanov, ki se ukvarjajo z vprašanjem narodnih manjšin in drugi dogodki so v teku naslednjih mesecev okrepili položaj koroških Slovencev.

V Ljubljani je bil v dneh od 8. do 22. junija 1965 mednarodni seminar o pravicah človeka v večnarodnostnih političnih skupnostih. Priredila ga je OZN. Sodelovale so delegacije 20 držav, od katerih omenimo Argentino in Čile, Češkoslovaško in Sovjetsko zvezo, Avstrijo in Italijo, Veliko Britanijo in ZDA.

Bil je to prvi seminar OZN, na katerem

55. V Gradcu je bila od 14. do 17. oktobra seja osrednjega odbora Federalistične zveze evropskih manjšin, ki je prosil avstrijsko vlado, naj ne jemlje za podlago uresničenja člena 7 ugotavljanja manjšine, ker to ne vsebuje poročila za pravično uresničenje določb manjšinske zaštite.

56. V Škocijanu v Podjuni se je od 23. do 24. oktobra zbralo okrog 35 delegatov in članov avstrijske Lige za človekove pravice. Seminar je vodil tajnik Lige dr. Erich Körner.

Liga je na predlog tajnika NSKS, dr. Reginalda Vospornika, naslovila na avstrijsko vlado resolucijo, ki izpoveduje zado-
voljstvo nad manjšinsko politiko, ki jo je nakazal dr. Klaus, zavrača ugotavljanje manjšine in se zavzema za reševanje odprti-
h vprašanj v sodelovanju z zastopniki narodnostnih skupin.

Govorilo se je tudi o posebnem referatu pri koroški in gradiškanski deželni vladi za manjšinska kulturna vprašanja; o potrebi, da bi obe veliki nemški stranki izdali jasna navodila, ki bi jih njihovi funkcionarji na manjšinskem ozemlju morali izpolnjevati; govorilo se je, da bi bilo pravičnejše, ako bi se morali učiti jezika manjšine vsi

Najbolj romantično afriško pleme

Bilo je nenavadno videti visokega, temnopoltega Masajca, kako stoji na eni nogi sredi Najrobija in se pogovarja s svojim prijateljem, ki je bil prav tako kot on ogrnjen samo s kosom oranžnega platna, povezanega na ramenih. Toda ta dva človeka sta zbujala zgolj pozornost tujcev, ki so radovedno opazovali velik nakit pisanih in živih barv, potegnjen skozi luknjice v ušesih, in ugibali, kako je mogoče stati na eni nogi, z drugo pa počivati tako, da je oprta nad kolenom. Masajci so bili bosí in napol goli. Oranžni plašč je puščal odprt skoraj ves zadnji del telesa. Oba možaka sta imela dolge palice.

Tega dne sta dva druga Masajca vzela ščite in kopja kot tradicionalno znamenje miroljubnosti, si okrasila ušesa, roke in noge z bakrenimi obročki in se napotila na ogromno najrobijsko letališče. Tam sta proslila, naj ju pustijo do »velikih bleščečih ptic« ...

Izumirajoči domačini

Pravijo, da so Masajci najbolj romantično pleme v Afriki. To je tudi vzrok, zakaj hočejo vsi tujci, ki pridejo v Tanzanijo in Kenijo, obvezno videti tudi Masajce, ki jih je najti edino še tukaj. Vse plemo šteje danes kakih 150.000 ljudi. Domačini so najraje goli, včasih pa se pokrijejo tudi s svojim oranžnim ogrinjalom. Žene si zavarujejo najpogostejše samo spodnji del telesa z oblačilom iz mehkih delov drevesne skorje.

Ta zelo ponosni in osamljeni narod živi nomadsko življenje in se ukvarja z živinorejjo. V Tanzaniji jih je nekaj več kot v Keniji. Bolezni in nizek prirastek so postojali.

† Dirigent Joseph Keilberth

Kmalu po dopolnitvi šestdesetih let je v nedeljo, 21. julija, nenadoma umrl glavni glasbeni direktor bavarske državne Opere profesor Joseph Keilberth. Sredi dirigiranja Wagnerjeve opere »Tristan in Izolda« se je nenadoma zgrudil in kmalu zatem v bolnišnici umrl.

Z imenom profesorja Keilbertha, ki je veljal kot eden najboljših dirigentov sveta, so povezana glavna glasbena mesta, kot Praga, Dresden, Leipzig, Hamburg, München, Bayreuth in Salzburg.

Joseph Keilberth se je rodil 19. aprila 1908 kot sin glasbenika v Karlsruhe. Tam je študiral na glasbeni visoki šoli. Na priporočilo takratnega najboljšega dirigenta na svetu Wilhelma Furtwänglerja, je Keilberth prevzel leta 1940 vodstvo nemške Filharmonije v Pragi. Leta 1945 je umetnik z mnogimi drugimi Nemci zapustil Prago in prišel kot begunec v porušeni Dresden.

Potem ga je mesto Hamburg imenovalo za glavnega glasbenega dirigenta in vodjo filharmoničnega orkestra.

Od leta 1952 je Keilberth deloval tudi kot dirigent na bayreutskih in salzburških slavnostnih igrah. Večkrat je bil odlikovan. Tako je prejel dirigent leta 1961 red za bavarske zasluge, leta 1963 pa avstrijski častni križ za znanost in umetnost prvega razreda.

otroci, ki bi jih starši ne odglasili od dvojčičnega pouka.

Dr. Kömmer je navzoče opozoril, da »smo v Avstriji še daleč od vzorne rešitve manjšinskega vprašanja, kakor je izvedeno v Švici in na Finskem«. Čudnega ni nič, saj je vzorno obvezno dvojčično šolo sama avstrijska vlada protustavno zatrla!

Dr. Joško Tischler je bil enoglasno izvoljen za predsednika manjšinskega sosveta, ki sta v njem dva delegata osrednjega odbora in 18 odbornikov iz avstrijskih narodnostnih skupin.

57. Ista Liga je na občnem zboru na Dunaju dne 1. aprila 1966 sprejela glede manjšinskih narodnostnih skupin resolucijo, v kateri prosi zvezno zbornico in vlado za posebno zaščito manjšin in za izvedbo člena 7 državne pogodbe. Glede posameznih točk navaja konkretne predloge, o katerih je govor na drugih mestih.

58. Dr. Theodor Veiter, eden najboljših poznavalcev vprašanja narodnostnih skupin, ki je že leta 1965 obširno pisal o vprašanju koroških Slovencev, je dne 14. maja 1966 imel v Ljubljani v dvorani Slovenske Matice na povabilo Instituta za narodnost-

poma toliko zmanjšali število Masajcev, da plemenske poglavarje to resno skrbi. Še v začetku tega stoletja jih je bilo več kot milijon. Masajci so podobni Kavkazcem in so nilo-hamitskega porekla.

Veliko skupino bojnikov iz tega plemena, mlade Morane, smo srečali 50 kilometrov od kenijskega glavnega mesta Najrobija. Odšli smo, da bi si ogledali ogromno razpoko na zemeljski žogi, ki je v obliki noža presekala vso Kenijo vse do Mozambika, razteza pa se od Jordanije in Izraela prek Rdečega morja v Etiopijo, vzdolž Kenije in Mozambika, kjer se izgublja v morju. Odcep te ogromne razpoke, ki jo imenujejo Dolina Rift ali Velika razpoka, je cela vrsta prekrasnih jezer od Rudolfovega in Viktorijinega jezera do Nijase.

Velika razpoka

Odšli smo, da bi si Veliko razpoko ogledali tam, kjer živijo Masajci, kjer je največja. To je kakih 50 km severozahodno od Najrobija. Tam leži gola in odkrita, z navpičnimi ostrimi robovi, globoka 500 metrov, široka pa kakih 60 kilometrov.

Povsem blizu tega mesta smo se peljali mimo plantaž čaja in kave in se zaustavili v vasi, kamor prihajajo Masajci s pašnikov, da bi prodali svoja ročna dela in nakit, spretno obarvan z enako oranžno barvo, s kakršno barvajo tudi svoja ogrinjala. Barvo pridobivajo iz neke rudnine.

V vasi smo našli moške, ki so bili okrašeni z najbolj čudnimi predmeti in žene z veliko nakita okoli glave in vratu in z otroki, privezanimi na hrbet. Na rokah in nogah so imele polno bakrenih obročkov iz žice, ki jo pobirajo s telefoničnih vodov. V razvlečenih luknjicah na spodnjem delu ušes je imel neki Masajec poleg biserov in bakrenih obročkov, širokih kakih 50 centimetrov, obešene tudi transistorske baterije.

Nekaj Masajcev, ki vedo, da je v tej vasi vedno mogoče najti tujca, je prišlo svečano okrašenih, da bi zaslužili kakšen šiling s tem, da so se nastavljali fotografskim aparatom in snemalnim kameram, čeprav štejejo fotografiranje za greh. Moralni smo se

Ameriški zdravnik veruje, da bo Blaiberg ostal živ

V Capetownu v Južnoafriški republiki zaseda mednarodni kongres specialistov za srčno kirurgijo in mednarodni simpozij, ki je posvečen problemom presaditve srca. Starešina med strokovnjaki za kirurgijo srca dr. Denton Cooley iz Teksasa je po sestanku s Philipom Blaibergom izjavil novinarjem, da veruje, da bo pacient ostal živ.

Za zdaj so odložili vse presaditve srca po svetu in čakajo, kaj bo povedalo trinajst vrhunskih strokovnjakov s tega področja na simpoziju v Capetownu. Ti poskušajo prispevati k razjasnitvi skrivnostnega procesa odklanjanja presajenega srca, kar je povzročilo smrt mnogih pacientov. Njihova razglabljanja v glavnem temeljijo na primeru 59-letnega Philipa Blaiberga, tretjega človeka na svetu, ki so mu presadili srce in ki živi s tujim srcem že od

na vprašanja predavanje o vprašanju narodnostnih skupin in o načinu rešitve vprašanja. Predavanje in debate 15. maja dopolne so se udeležili tudi zastopniki koroških Slovencev.

Dr. Veiter se je v uvodu zavzel za enotno pojmovanje besed nacija, ljudstvo, narod, in podobnih besed. Za objektivne znake pripadnosti k nekemu narodu morajo veljati skupen izvor, zgodovina in jezik. Število pripadnikov narodnostne skupine ni odločilno za zaščitne ukrepe. Vrednost naroda ni odvisna od njegove kulturne prizadevnosti. Resna nevarnost za malo narodnostno skupino obstaja, ako nima zaslombe v matični državi. Navadni ukrepi za zaščito v tem primeru ne zadostujejo. Ohranitev živega kulturnega in jezikovnega stika z matičnim narodom je nujna. Če se pretrga, pride dostikrat do kulturno-narodne smrti. Pretiran nacionalizem je prinesel Evropi veliko gorja. Rešitev manjšinskega vprašanja ni več v spremembi mej, temveč v samoupravi. Za zgled rešitve vprašanja je navajal Finsko, kjer ima švedska manjšina že pri 7 % prebivalstva vse možne pravice. Kot primer uspešnega samoupravljanja brez poprave ozemeljskih mej je navedel Lužiške Srbe v današnji Vzhodni Nemčiji.

pogajati, da so spustili previsoko ceno, medtem ko so drugi bežali pred kamerami in fotoaparati, grozili s kopji in se jezili.

Od krvi »ukradenega leva«

Tu smo srečali tudi skupino mladih Moranov z dolgimi rdečimi kopji, ki rdiijo samo od krvi »ukradenega leva«. Njihovo ime in njihovi običaji izvirajo iz najstarejših časov, ko so bili Masajci s svojimi pogumnimi in dobro izvežbanimi bojovníki Morani najbolj slovito pleme v Afriki. Takrat je bila plemenska vojaška služba obvezna za vse Masajce od 17. do 30. leta. Danes je drugače, toda običaji so ostali, prav tako tudi letna svečanost, za katero se je pripravila tudi skupina Moranov, ki smo jih srečali v vasi. Svečanost je bila naslednji dan v strogem plemenskem krogu: udeležiti se je je mogel samo tujec, ki uživa zaupanje plemenskega poglavarja. To je bil neki zagrebški inženir.

Izpit moškosti

Na svečanosti, na katero se pripravljajo vse leto, delajo mladeniči »izpit moškosti«. Pred zbranim plemenom morajo z golimi rokami obvladati in ubiti močno mlado govedo. Tiste, ki jim to uspe, čaka vrsta deklet, izmed katerih si vsak vzame tisto, ki bo njegova prva žena. Za odkupnino da njenim staršem živino, toliko glav, kolikor jih določi »svet starcev«, kajti živina je edino in največje bogastvo Masajcev. Ugled in moč Masajcev merijo s številom živine. Če ima kdo več živine, si lažje kupi tudi več žena. Računajo, da ima kakih 150.000 Masajcev blizu 750.000 glav goveje živine.

Tanzanijska in kenijska vlada si močno prizadevata, da bi prepričali Masajce o koristnosti odkupa živine. Toda za Masajce je živina »dar božji«, zato se težko ločijo od nje. Šele pozneje, ko opravijo »izpit moškosti«, smejo mladi Morani poskusiti pečeno meso, in sicer divjačino. Masajci živijo skoraj izključno od mleka in živalske krvi. Kri jemljejo živemu govedu s trstiko iz vratu in jo pijejo v določenih časovnih presledkih. To je tajen obred in zdravniki trdijo, da se skrivnost življenjske moči in lepote skriva v načinu njihove prve hrane. D. J.

2. januarja letos. (Glej podrobno poročilo v našem listu, št. 13 in 23.)

Kirurgi so soglašali, da je velika sreča, da se je pretekli teden njegovo stanje izboljšalo, kajti če ne bi ublažili resnih komplikacij v Blaibergovih jetrih in pljučih, bi to slabo vplivalo na vse nadaljnje presaditve srca.

Kirurgi so mnenja, da je treba presaditi srce srčnemu bolniku samo v skrajni življenjski nevarnosti, in to tistemu, ki ima »voljo do življenja«, ne glede na leta starosti. Darovalec pa mora imeti normalno srce in ne sme bolehati za nobeno nalezljivo boleznijo. Seveda se mora njegova krvna skupina skladati s krvno skupino prejemnika. Leta starosti po mnenju kirurgov na simpoziju v Capetownu za darovalca niso pomembna.

Dr. Veiter je v debati že v začetku povedal, da zagovarja manjšine iz katoliškega prepričanja. Ugotovil pa je, da glede nujnosti zaščite manjšin brez ozira na število pripadnikov ni razlik med katoliškim in marksistično-leninističnim pojmovanjem.

Z dr. Veiterjevim stališčem se na splošno ujemamo. Pripomniti pa je treba, da položaj Lužiških Srbov le ni tako zelo zadovoljiv in se kljub samoupravljanju bojijo narodne smrti.

Marx malim narodom ni bil naklonjen. Katoliške vlade pa na žalost v manjšinski politiki često zatajijo krščanska načela. To se je pokazalo tri tedne po dr. Veiterjevem predavanju.

59. Za 4. junij je bilo napovedano vsakoletno zborovanje Federalistične Zveze evropskih manjšin v Gorici. Na njem naj bi govorili zlasti o slovenski manjšini v Avstriji in Italiji. Italijanska vlada se je tako bala, da bi njeno sramotno zatiranje beneških Slovencev prišlo v javnost, da je v zadnjem trenutku, ko je veliko delegatov že bilo v Gorici, zborovanje prepovedala in delegate zastražila. Tudi zastopniki koroških Slovencev so že prispeli v Gorico.

S tem evropskim škandalom Italija seve-

SLOVENC

doma in po svetu

Vesti iz Argentine

V Mendozi je slavil pretekli mesec 60-letnico svojega rojstva Božo Bajuk, sin rajnega ravnatelja Marka Bajuka. Rodil se je na Dunaju. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, univerzo prav tako tam, študiral je in diplomiral iz klasičnih jezikov in slovenščine. Kot profesor je služboval na gimnazijah v Ljubljani in Mariboru. Nekaj časa je bil na prosvetnem oddelku banske uprave. Po vojni ga najdemo najprej v Avstriji, v Argentino je prišel s svojo družino 1948 ter se z njo naselil v vinorodni Mendozi, kjer je leta 1955 postal knjižničar v zavodu za znanstveno raziskovanje mendoške univerze. Sedaj je že več let v isti knjižnici šef oddelka za izmenjavo publikacij.

V Buenos Airesu razstavlja v dvorani bivšega občinskega sveta v ulici Peru 190, svoje akvarele argentinskih pokrajin slovenski rojak Viktor Sulčič.

Monografija o Prešernu

Upravni odbor srbske književne zadruge je na svoji zadnji seji potrdil program za prihodnje leto. Predvsem gre za 61. kolo Srbske književne zadruge, v katerem bo izšlo šest del. Med njimi bo tudi monografija Janka Kosa »Prešernov pesniški razvoj«. V isti knjigi bo natisnjen tudi Prešernov Sonetni venec v izvirniku in v prevodu Desanke Maksimović. Knjige bodo začele izhajati oktobra, njihov izid in dostopno ceno pa bo omogočila dotacija republiškega sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti v znesku 70.000 dinarjev.

Razstava Jože Horvata-Jakija v galeriji v Kranju

V galeriji Mestne hiše v Kranju so odprli razstavo del samoraslega umetnika iz Nazarij Jože Horvata-Jakija. O njem je Zoran Kržišnik pred časom zapisal, da je v današnjem svetu eden izmed redkih »fantastov«, iz katerega bruha fantastičen svet neposredno, doživljeno, ne na podlagi preučenih likov ali literarnih zgledov. Jakijevo razstavo prireja Gorenjski muzej Kranj, odprta bo do 8. avgusta. Umetnik Horvat-Jaki je razstavljal tudi v Celovcu v »Galeriji 61«.

AVTOR »DON CAMILLA« UMRL

V ponedeljek, 22. julija, je v svoji polletni vili v Cervii umrl italijanski pisatelj Giovanni Guareschi, ki je postal slaven po svoji knjigi »Don Camillo in Peppone«; star je bil 60 let. Delo Don Camillo in Peppone, ki ga je nekdani novinar Guareschi napisal takoj po vojni, je postalo znano tudi po filmu s Fernandelom v vlogi Don Camilla.

Roman, ki sestoji iz treh knjig, je bil preveden v sedemindvajset jezikov in v pisavo za slepce. Književnik Giovanni Guareschi, ki je bil rojen 1. maja leta 1908, je bil na višku svoje slave zaradi obrekovanja takratnega ministrskega predsednika Alcida de Gasperija leta 1954 obsojen na eno leto ječe. In prav v zaporu je prejel italijansko literarno nagrado.

Po dveh, v koncentracijskem taborišču prestanih letih, ki si jih je nakopal zaradi upiranja, ker ni hotel vstopiti v fašistično republikansko vojsko, se je Guareschi leta 1945 vrnil v Italijo, kjer je pričel pisati za revije.

da ni preprečila, da svet ne bi zvedel o njenem vnebovpijočem zatiranju slovenske manjšine v videmski pokrajini, temveč je upravičenim pritožbam manjšine dala le še večji odmev in nesporno veljavo. Pokazala pa je tudi, da francoski in nemški manjšini ne daje pravic iz krščanskega prepričanja, temveč le zaradi njunih matičnih držav in svetovnega ugleda. Ker se za Beneške Slovence nihče ne potegne, so v srcu krščanske Evrope do kraja zapuščeni, ponižani in prezirani.

60. Koroški Slovenci o iskrenosti dr. Klausovih obljub niso dvomili, a kljub temu rok niso križem držali. Vedeli so, da jih čaka še veliko težav na poti do dosege svojih pravic.

Na dan izvolitve za častnega predsednika Kluba slovenskih študentov na Dunaju, dne 11. 3. 1966, je dr. Tischler dejal: »Sodelovanje z obema vladnima strankama ne more škodovati, nič pa nam ni od obeh pričakovati, imeli bomo to, kar si bomo od obeh strank priborili.«

V ta namen so zastopniki NSKS sodelovali pri ustanovah, ki se potegujejo za pravice manjšin.

(Dalje prihodnjič)

Vizitka

»Vestnik« je objavil v številki z dne 26. julija ponoven napad na lastnika visokošolskega doma — torej Mohorjevo družbo. Iz članka, ki ga je napisal R. Vouk, nekaj stavkov:

»...lastnica nikoli ni bila pripravljena spremeniti svojega stališča napram visokošolcem. Vzrokov za tako zadržanje lastnice, ki jo predstavljajo v odločilni meri duhovni gospodje slovenske narodnosti, je seveda cela vrsta... manjkanje čuta za živitev v potrebe drugih ljudi, prepričanje o lastni brezhibnosti in iz tega izvirajoče avtoritetno postopanje, ki vodi v svojih izsledkih do ošabnosti in precenjevanja samega sebe...

Treba pa je enkrat pribiti tudi to: slovenski duhovniki imajo svoje zasluge za svoje ljudstvo na Koroškem, vendar pa je v preteklosti ravno tako kot danes... odbilo zadržanje posameznikov iz tega stanu dosti rojakov, in sicer tudi tako, da so postali še v narodnem oziru drugega mišljenja...

Kot socialist smem ugotoviti, da prastara lajna o tako zvani 'rdeči mački' danes ne vleče več. Tudi, če se utemeljuje z opozorilom na neko bajeslovno poslanstvo slovenskega 'krščanstva'.

Pripomba uredništva: Tako ostrega napada na slovensko koroško duhovščino »Vestnik« že dolgo ni objavil. Ali pa namerava kdo s tem resno navaliti odgovornost za germanizacijo v deželi na ramena slovenskih duhovnikov?

Na obisku v Sloveniji

Člani Koroške dijaške zveze, ki so se udeležili IV. mladinskega tabora v Gorici, so se ustavili na poti v Slovenijo tudi v Ljubljani. Ob vpljudnostnem obisku pri avstrijskem generalnem konzulu g. Riesenfeldu je zapel slovenski oktet graških študentov tudi nekaj lepih narodnih in umetnih pesmi. Gospod generalni konzul je izrazil ob obisku predstavnikov slovenske študi-rajajoče mladine s Koroške veselje nad srečanjem s to mladino. Poudaril je v svojem govoru, da so koroški Slovenci most med obema narodoma, da uspešno vršijo to svojo misijo ter je hkrati izrazil željo, da naj bi prispevali koroški Slovenci tudi v bodoče svoje k čim pristrčnejšim odnosom med Avstrijo in Jugoslavijo.

Delegacija Koroške dijaške zveze je bila v Ljubljani sprejeta tudi od prevzv. g. nadškofa dr. Jožeta Pogačnika.

ŠMIKLAVŽ ob DRAVI

Kakor kaže, bomo imeli letos v naši fari več pogrebcev kakor pa rojstev. Dne 4. februarja letos je umrl najstarejši mož v fari Hoja Franc, 4. maja mu je sledil Kokošin Matija, rentnik in kajzar iz Turč.

Dne 2. julija letos pa je umrla v beljaški bolnici Walluschnig Marija, pd. Koinčeva Mici. Rajna Mici je zadnja leta bolj bolehal. Zadnja zima jo je pa vrgla na posteljo, iz katere ni več vstala, ker so ji noge popolnoma odpovedale. Walluschnig Marija je bila pridna žena. Svoje verske dolžnosti je do zadnjega lepo izpolnjevala. Na smrt je bila dobro pripravljena. Pravijo, da kdor rad moli, tudi rad dela. Zato je rajna bila zelo pridna že tudi v svoji mladosti. Služila je kot gospodinjska pomočnica v svoji ožji domovini, zašla pa je celo v daljni Trst in tako je tudi v Trstu služila nekaj let. Vleklo pa jo je zopet v njeno ljubljeno koroško domovino in si je zopet tu poiskala primerno delo. Prišla je tudi v župnišče in služila več let pri rajnem g. župniku Katniku in nekaj časa tudi pri g. župniku Janezu Sukiču na Dravi.

Zadnja leta, ko rajna ni bila več sposobna za težje delo, je pa rada priskočila na pomoč, kjer je bila potreba. Veliko je pomagala tudi pri raznih cerkvah, če je bilo treba skrbeti za cvetje na oltarjih, likati cerkveno perilo ali pospravljati v cerkvi. Bila je zelo usmiljena do revežev in siromakov, katerim je do zadnjega šilina vse razdala.

Pokojna Mici je tudi zelo rada brala »Nedeljo« in Mohorjeve knjige je imela vedno naročene. Le zadnje leto je tožila, da težko bere, ker ji je vid zelo opešal.

Par dni pred smrtjo so jo peljali v beljaško bolnico. Pa tudi tam ni bilo zanjo nobene pomoči več. Že 2. julija 1968 je umrla v bolnici in bila 5. julija pokopana na šmiklavškem pokopališču.

Naj se spočije v Bogu, preostalim pa naše sožalje!

Pri nas na Koroškem

Resolucija zamejske mladine

V pretekli številki našega lista smo objavili obširno poročilo o IV. taboru slovenske mladine v zamejstvu. Danes pa objavljamo resolucijo, ki jo je mladina sprejela na taboru v Gorici.

Uredništvo

SLOVENSKO KATOLIŠKO AKADEMSKO DRUŠTVO V GORICI,
KOROŠKA DIJAŠKA ZVEZA V CELOVCU
SLOVENSKI KULTURNI KLUB V TRSTU

ki so priredili 4. tabor slovenske katoliške zamejske mladine, izjavljajo:

Slovenska zamejska mladina

pozdravlja vse rodne brate, posebej mladino na Koroškem, Goriškem, Tržaškem, v Beneški Sloveniji, v Kanalski dolini, v republiki Sloveniji in mladino, ki živi po različnih evropskih in zunaj evropskih državah,

želi biti v pokoncilskem duhu odprta, zato hoče, da odpadejo predsodki preteklosti in da se ustvari demokratično in prijateljsko sožitje med mladino z različnim svetovnim nazorom in gledanjem v skrb za slovenstvo,

želi iskati z mladino v Sloveniji neposredni stik ter pričakuje, da bo našla pri njej prav isto odprtost; od slovenskih oblasti pa pričakuje, da bodo upoštevale manjšino kot celoto,

izraža svojo pripravljenost navezati z večinskim narodom, predvsem z njegovo mladino, čim tesneje stike in s tem odstraniti medsebojno nerazumevanje, nezaupanje in nestrpnost,

je zaskrbljena za svojo bodočnost, ker je primorana iskati kruha daleč od rodne okolja, zato poziva politične in gospodarske ustanove, da posvete temu vprašanju svojo veliko skrb,

se čuti povezana z mladino drugih evropskih narodov, zaveda se potrebe po konstruktivni družbeni preosnovi in preobrazbi ter želi v svojem okolju odločilno sodelovati pri oblikovanju družbe.

Končno poudarja, da se bo vedno zavzemala za pravice slovenske narodne manjšine in za vrednote slovenstva.

18. mednarodni Gorenjski sejem v Kranju

od 2. do 13. avgusta

Kakor smo v prejšnji številki našega lista že poročali, bo otvoritev 18. mednarodnega Gorenjskega sejma 2. avgusta ob 10. uri dopoldne pred razstaviščem I, v Gregorčičevi ulici. Sejem bo odprl predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Leopold Krese.

Na otvoritev sejma je povabljenih preko 300 predstavnikov oblasti iz Slovenije in ostale Jugoslavije ter več pomembnih predstavnikov iz Avstrije in Italije. Sejem bo, tako kot lani, na treh razstaviščih.

Po obsegu je letošnji sejem tak kot preteklo leto, le število razstavljalcev se je povečalo od lanskih 264 na letošnjih 298, pestrejša pa je tudi izbira blaga po vrsti in kakovosti.

Pregled razstavljalcev:

Razstavljalci	Skupaj	Direktni razstavljalci	Indirektni razstavljalci
Inozemski	36	21	15
Domači	262	116	146
Skupaj	298	137	161

Posamezne veje gospodarstva so razporejene po razstaviščih takole:

Razstavišče I in III:

Lesna industrija, elektroindustrija, prehrambena, kovinska, gradbena, keramična, plastična, kmetijski stroji z raznimi priključki, kmetijsko orodje, motorna vozila, razna galanterija in drugo.

Razstavišče II:

Tekstil in konfekcija, dekorativno blago, stanovanjska oprema, razna obutev in usnjena konfekcija, usnjena galanterija, šivalni in pletilni stroji, kozmetika, pletenine, krzno, otroški vozički in ostali predmeti široke potrošnje. Organizirana je tudi turistična razstava vseh predelov Gorenjske s svojimi motivi in značilnostmi.

Na zunanjem prostoru pred razstaviščem II je športna oprema, motorna vozila od mopedov do tovornjakov in gradbenih strojev.

Na vseh treh razstaviščih bodo obiskovalci imeli na voljo turistične spominke, gostinci pa jim bodo nudili gostinske usluge.

Na Gorenjskem sejmu sodeluje iz leta v leto več inozemskih razstavljalcev, predvsem iz Avstrije in Italije.

Na letošnjem sejmu sodeluje od tujih razstavljalcev:

— 19 iz Avstrije

- 16 iz Italije in
- 2 iz Vzhodne Nemčije in
- 1 iz Švedske

Inozemski razstavljalci bodo imeli na sejmu predvsem kmetijske in gospodinjske stroje.

Vnema, ki jo kažejo letošnji razstavljalci, dokazuje, da spoznavajo resnični gospodarski pomen sejma in edinstveno možnost spraviti na trg in širjenje lastnih izdelkov in izdelkov svojih sodelujočih.

Ta interes razstavljalcev izhaja iz tega, ker je Gorenjski sejem postal resnični trgovinsko-potrošniški sejem, ki kot tak prevzema vodilno gospodarsko vlogo na Gorenjskem. Ta pomen potrjuje tudi podatek o doseženem blagovnem prometu na sejmu, ki je iz leta v leto večji; v lanskem letu je promet presegel 2 milijardi starih dinarjev.

Sejem je poskrbel tudi za razvedrilo obiskovalcev in je v ta namen pripravil pester zabavni program, ki obsega naslednje:

Vsak dan bo za ples igral ansambel RADIO TRŽIČ od 19. ure dalje, posebej pa so organizirani še naslednji koncerti s pričetkom ob 20. uri:

PETEK, 2. avgusta — Boris Frank s svojimi Kranjci;

SOBOTA, 3. avgusta — ansambel Manjifiko iz Skopja;

NEDELJA, 4. avgusta — ansambel »Quickies« iz Kranja;

SREDA, 7. avgusta — Skupina 333 iz Kranja;

SOBOTA, 10. avgusta — ansambel »Štirje kovači« iz Slovenj Gradca;

NEDELJA, 11. avgusta — ansambel Mihe Dovžana z vokalnim kvintetom Gorenjci;

TOREK, 13. avgusta — ansambel Lojzeta Slaka.

V okviru sejma je tudi modna revija in sicer vsak dan v avli Skupščine občine Kranj ob 17., 18. in 19. uri, razen 2. in 10. avgusta, ko bo samo ob 17. uri.

V času sejma so pripravili tudi dve modni reviji z zabavnim programom na Bledu, in sicer v Festivalni dvorani s pričetkom ob 20.30:

— 2. avgusta z ansamblom MANJIFIKO iz Skopja in

— 10. avgusta z ansamblom Mihe Dovžana z vokalnim kvintetom Gorenjci.

CELOVEC

V nedeljo, dne 11. avgusta, se vrši v kapeli Mohorjeve hiše celodnevno čiščenje Rešnjega Telesa.

Svete maše bodo: ob pol osmih, ob devetih, pol enajstih in ob šestih zvečer.

Vmes bodaj ure čiščenja.

Priložnost za sveto spoved.

Obenem bo tudi stanovski dan za naše tretjerednike.

Vabljeni!

PLIBERK

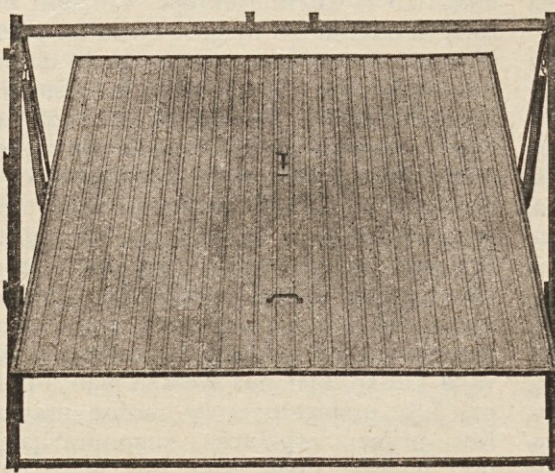
(Naš spomin plemeniti ženi)

Zdaj naša mati počiva. Mati, Breznikova mama v Pliberku. Mama, gospa Breznikova, smo jo klicali. Srečavali smo jo skozi pol stoletja v gostišču, v kuhinji, na poti v božji hram, na pogrebi. Z nami je bila na prireditvah, na božjih poteh. Videli smo jo pri mizi z gosti in prijatelji, ob čitanju naših listov in knjig. Dala je priznanje delu piscev in pisateljev naše besede, pesmi in proze, ker je bila začuda razgledana in izobražena. V lepi domači besedi nas je pozdravila, nagovorila, se pogovarjala, dala smehljaj in tolažbo, pa tudi potreben opomin. Bila je mama, dobra mama svojim v družini in nam vsem v veliki družini društva, okolice, fare in naroda.

Zenice, trudne od dolge, težke poti v mesto so se stisnile za mizo v njeni kuhinji k župci in kavici (v strahu pred šumenjem zanesene mladosti in kmečke razposajenosti v gostilniški sobi) — a Breznikova mama jim je dala korajžo: »Le sedite, bo že še kaj prostora, saj naša družina že pride na vrsto.«

K Brezniku je prišla, Micka Oblak, iz gorenjskih Žirov; iz Kranjske, kot roža lepa, presajena v naša podjunska tla. Premnogosti gostje so dali poklon njeni tihi lepoti. A gospa Breznikova je ostala skromna, žena, mama, ki je v srcu in duši imela obilno zalogo neminljive lepote, hranjene po vernosti, rodoljubnosti, zvestobi in značajnosti. Ne trpljenje in skrb materinstva in gospodinjstva, ne zaničevanja, sovraštvo in pregnanstva dveh krvavih prevratov v državi in deželi, ne smrti treh otrok in moža v koncentracijskem taborišču — niso zlomili stebra njene volje za pošteno in dobro. Po vsem hudem se je vedno zopet znašla v ljubezni, veri in upanju pod križem. V grozni bolezni raka je v vsej mirni vdanosti pokazala veličino duše in materinskega srca. Vedela je, za kaj in za koga trpi. V bolečino in molitev je vklepala nas vse. —

Pogreb Breznikove mame je bil veličasten. Naše tri doline so dale nešteto pogrebnih gostov, prijateljev, znancev, izseljencev. Duhovščina iz štirih fara in treh dekanij jo je spremljala na zadnji poti. Pevec iz petih far (zbral jih je Foltej H.) so ji (Nadaljevanje na naslednji strani)

**PREKLOPNA
GARAŽNA VRATA**
popolnoma pocinkana
vse velikosti v zalogi

Prosta dostava na dom

Vam nudi Kaufhof

**VALENTIN
in ANGELA** *Blažej*

LIBUČE — PLIBERK
tel. 04235-394 (noč. štev. 302)

Boroveljska hranilnica in posojilnica v novih prostorih

V soboto, dne 20. julija 1968, je bila slavnostna otvoritev novih poslovnih prostorov Hranilnice in posojilnice Borovlje.

V pozdravnem nagovoru, ki ga je imel predsednik tega denarnega zavoda g. Nandl Turk, je pozdravil številne častne goste, med njimi župana mesta Borovlje Thomasa Sorga, mestnega župnika msgr. Jožefa Kandutha, predsednika Zveze slovenskih zadrug Florijana Lapuša in podpredsednika dr. Mirta Zwittera.

Otvoritev je oplešal moški zbor iz Hodiš pod vodstvom Foltija Pavlice.

Mestni župnik msgr. Kanduth je nato blagoslovil prostore.

Čestitke posojilnici in hranilnici sta izrekla župan Thomas Sorgo, v imenu oko-

liških zadrug pa predsednik SZS Florijan Lapuš.

V slavnostnem govoru, ki ga je imel podpredsednik SZS dr. Mirt Zwitter, je orisal kratko zgodovino Hranilnice in posojilnice Borovlje. Leta 1907 je bila ustanovljena Hranilnica in posojilnica Borovlje. Težka doba je bila za boroveljsko Hranilnico in posojilnico posebno med plebiscitom; dalje v času do leta 1941 in med drugo svetovno vojno. Tedaj so bile ukinjene tudi vse slovenske zadruge. Po vojni je boroveljska Hranilnica in posojilnica spet začela delovati, a le s težavo. Govornik je omenil tudi, da Avstrija še do danes ni povrnila škode slovenskim zadrugam.

Da je boroveljska Hranilnica in poso-

jilnica danes v svojih lastnih prostorih, gre zasluga zadrugi v Glinjah, ki ji je prodala po knjiženi ceni svojo hišo.

Največjo zaslugo in priznanje ima predsednik Nandl Turk, ki je dal hranilnici in posojilnici svojo osebno noto in s tem sledil zgledu svojega rajnega očeta Mihaela Turka, ki je bil duša tega denarnega zavoda.

Zahvala in priznanje pa gre vobče celotnemu odboru zadruge Borovlje.

Hranilnici in posojilnici želimo v novih prostorih obilo uspeha in da bi pomagala vsem potrebnim brez razlike.

To posojilnico in hranilnico je zgradilo z odličnim strokovnim delom poznano gradbeno podjetje

Podsinja ves — Hundsdorf 51 Bistrica — Feistritz i. R. Tel. 221

Matevž Malle

Pleskarska dela:

Pleskarstvo — talne obloge — podjetje za lakiranje avtomobilov

BOROVlje — FERLACH
Telefon 340

M. Valentin

TRGOVINA Z BARVAMI

Pci nas na Koroškem

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

zapeli na domu, v cerkvi pri maši zadušnici (skupni mešani zbor) in nato na pliberškem pokopališču pri odprtem grobu. Gospod dekan Srienec in gospod župnik Kulmež sta v govorih slikala njen čisti lik. Kot od izseljenke se je od gospe Breznik poslovil g. Lovro Kramar.

V njeni zapuščini, med listi knjige »Življenje svetnikov« smo našli listek s sliko in napisom: »Materi«. Listek je bil izrezan iz Tednika. Na listku je pesnitev: »Mati, moja mati, toplo v tvojem je naročju...«

Breznikovo mamu naj zemlja blagoslovi, njena toplo odeva, naj ji bo dobro v naročju božjem!

Ta naš zakasneli pozdrav naj bo venec na njen grob, venec, blag spomin, ki naj ne zvane.

SELE

(Obiski)

Mnogo letoviščarjev iz raznih krajev Koroške prihaja na izlet v Sele, da si ogleda našo prihodnjo pokrajino in vas. Posebno privlačna je zanje poleg stare nova moderna cerkev, kaj radi obe fotografirajo.

A tudi večje skupine izletnikov prihajajo. V ponedeljek, 22. julija, je velik avtobus pripeljal župnika in mladino iz Bohinjske Bele na Gorenjskem. Pri maši v novi cerkvi je mladina sodelovala in pela na živahen način. Par dni pozneje so Tržičani z dekanom Zakrajškom na izletu po Koroški najprej obiskali Glinje, nato pa se oglasili v Selah, da si ogledajo novo cerkev in farni dom. Iz Sel jih je veliki avtobus odpeljal v Šmihel, kjer jih je že čakal nekdanji tržiški kaplan g. Vinko Zaletel s skioptičnimi slikami. Obiskali so tudi Klopinsko jezero.

V nedeljo, 28. julija, naš je obiskal novomašnik Mirko Isop, da je daroval sv. mašo za blagopokojnega dobrotnika Janka Olipa in nam je delil novomašniški blagoslov.

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 4. 8.: 7.00 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 5. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave, pregled sporeda. Za našo vas. — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem. — TOREK, 6. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Od tedna do tedna na Koroškem. Športni mozaik. — SREDA, 7. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Domače pesmi in poskočne viže. — ČETRTEK, 8. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Ura pesmi (Ileana Bratuž). — Malo pomislimo (Darina Konc: Otrok se boji odraslih in tujih ljudi). — PETEK, 9. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Iz ljudstva za ljudstvo. — SOBOTA, 10. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 14.00 Zeleni gozd je lovčev raj.

Na Kališu tudi letos tri tedne uživa počitnice gruča ruskih otrok pod vodstvom p. Podgornika, brata in nekaterih staršev otrok. V soboto, 27. julija, je pater v stari cerkvi opravil sv. daritev po vzhodnem (slovanskem) obredu za pokojnega gospodarja Olipa. Vsi so ob liturgiji obiskali njegov grob.

Ko ta ruska skupina konec meseca odide, bo na Kališu prostor za mladino iz St. Jakoba in nato iz Pliberka, da se pod vodstvom rojaka in kaplana Petra Stikerja telesno in duševno okrepi. Bog jim nakloni boljše vreme kot Rusom, nič več dežja in mraza!

Ford's Europa-Wagen Nr. 1

me Markt auch für die Ford-Produktion eine große Chance beinhaltet.

Im Herbst 1962 kam der Ford Cortina auf den Markt, besser gesagt — er schlug ein! Denn dieser Wagen wurde ein Bombenerfolg. Auch heute bestätigt uns jeder Stadtbummel, wie beliebt das attraktive Modell ist. Der Wagen hielt, was die Werbung versprach! Er besitzt auch alles, was der Kunde von ihm verlangt: Scheibenbremsen mit zwei unabhängigen Bremsstrommeln, schalenförmige Einzelsitze, Spannteppich über den gesamten Boden, Vordersitze... Der Cortina ist geräumig, bequem und formschön und besitzt überdies einen großen Kofferraum, in dem erstaunlich viel Gepäck oder sperriges Sportgerät etc. Platz findet.

Das Frühjahr 1968 bescherte uns den Ford Escort, der den langbewährten Ford Anglia ablöste. (Der Ford Anglia, neun Jahre hindurch technisch unverändert geblieben, gewann unzählige begeisterte Freunde.) Sein Nachfolger, der Escort, darf ohne Übertreibung als das Europaauto schlechthin angesprochen werden. Er wurde auch in diesem Sinn konzipiert. Der Escort verdient den Namen Europaauto in zweifacher Hinsicht.

Erstens vereinfacht er alle Ansprüche des modernen europäischen Geschmacks, zweitens wird er nicht nur in England, sondern auch am Kontinent gebaut — ein Um-

KAMNOSEŠTVO:

Helmut Cekoni - Hutter
BOROVlje — FERLACH
Telefon 556

Mizarska dela (strop):

KURASCH IGNAZ

Mizarstvo za gradnje in pohištvo
Görtschach, Borovlje — Ferlach
Telefon 280

Mizarski izdelki: Kegljišče — restavracija — kopališče

Štefan Mlečnik

KOŽENTAVRA — Tel. 0 42 27 - 279
SHELL — črpalka

Električne inštalacije:
Trgovina z električnimi izdelki

Hubert Staffmann
BOROVlje — FERLACH
Telefon 245

Dobava stekla

GERHARD EICHLER

STEKLARSTVO
BOROVlje — FERLACH
Telefon 296

Dobava modernih oklopnih blagajn in jeklene opreme za pisarne znamke

WERTHEIM

HANS WERNIG
CELOVEC — KLAGENFURT

Tudi tukaj pisalni stroji firme

Austro - Olivetti

Büromaschinen AG WIEN
Podružnica Celovec — Klagenfurt
10.-Oktober-Straße 15, telefon 84-6-81

Ključavničarska dela:

Ključavničarstvo — gradnja strojev in portalov

Jožef Koller

BOROVlje — FERLACH
Telefon 441

Sanitarne inštalacije in centralna kurjava: **Hechenleitner & Cie**
PODJETJE ZA INŠTALACIJE
KLAGENFURT — VILLACH

stand, dessen Bedeutung nicht unterschätzt werden soll. Denn Ford beliefert jetzt sowohl den EFTA-Raum als auch (aus Gent in Belgien) die Mitgliedsländer des Gemeinsamen Marktes.

Der Ford Escort ist mittlerweile so begehrt, daß er eine ernste Konkurrenz für den VW zu werden droht. In seiner universalen Ausstattung spricht der Wagen alle Käuferschichten an.

Bei Ford Sintschnig in Klagenfurt, Südbahngürtel 8, haben Sie die Gelegenheit den Ford Escort näher kennen zu lernen. Aber nicht nur ihn. Da wären zum Beispiel:

Escort

1100 ccm Standard	42 PS	S 37.750.—
1100 ccm de Luxe	42 PS	S 39.950.—
1100 ccm d/L Automatic		S 45.500.—
1300 ccm GT	64 PS	S 48.250.—
1100 ccm Kombi	42 PS	S 45.400.—

Cortina

1300 ccm de Luxe	49 PS	S 44.650.—
1600 ccm de Luxe	63 PS	S 46.950.—
1600 ccm GT	82 PS	S 56.450.—
1600 ccm Kombi	63 PS	S 54.250.—

Dank eines Sonderkontingents haben Sie bei Ford Sintschnig die kürzeste Lieferfrist und damit die Gewähr, der ab 1. September 1968 eingehobenen Luxussteuer zu entgehen.

Vsakah 90 sekund se ponesreči otrok

Davica, oslovski kašel, škrlatinka, vse te bolezni so komajda še nevarne za naše otroke. Nesreče so postale otroška bolezen številka ena.

»Naša deklica je padla skozi okno,« je zajokala Rosemarie, Mariellina triletna sestra, in pri tem pokazala na odprto okno v otroški sobi.

Toda mala Marielle je imela srečo v nesreči. Obležala je na grmiču pred vežnimi vrati, in kljub temu, da je padla iz višine dvanajstih metrov, se ji ni nič zgodilo.

Mati ni mogla verjeti, da je ostala deklica res živa. »Zgodil se je čudež,« je rekla.

Toda vselej se ne dogajajo čudeži.

Vsakah devetdeset sekund se v Zahodni Nemčiji ponesreči kak otrok. V kuhinji ali otroški sobi, na stopnišču, dvorišču ali na cesti.

320.000 nesreč v enem letu in 3200 mrtvih otrok, 7200 otrok pa za vse življenje pohabljenih.

1962. leta je bilo v tej deželi le 183.000 nesreč, pri katerih so bili udeleženi otroci. Od takrat se je število teh nesreč povečalo za 80 odstotkov.

Znanstveniki imajo tudi za ta pojav že razlago: »Naša civilizacija postavlja tudi otrokom vedno nove zahrbtnje pasti.«

»Spodaj med človekom in tehniko je eden odločilnih vzrokov za nesreče otrok,« pravi prof. dr. Udo Undeutsch, direktor psihološkega inštituta kölnske univerze in predsednik pred nekaj meseci ustanovljenega združenja Varnost za otroke. »Otroci ne vedo, kaj je nevarno. Najpogosteje ravnaajo impulzivno, ne morejo obvladati svojih nagonov.«

Če otroci že ne morejo misliti, naj bi to zanje delali vsaj odrasli. In prav površnost pa malomarnost odraslih sta kriva, če se otrok zastruji z uspalnimi tabletami, pade v kopalno kad z vrelo vodo ali strmo-glavi skozi okno.

»Očete in matere bi morali boljše poučiti, kako naj pazijo na svoje otroke,« meni prof. Roland Gädeke iz Freiburga, ki se že vrsto let ukvarja s preučevanjem vzrokov otroških nesreč.

Otrokom grozi nevarnost v postelji

Že v otroški postelji preži na otroka vrsta nevarnosti. »V prvem letu starosti je zadušitev eden najpogostejših vzrokov smrtnih nesreč pri dojenčkih,« je povedal profesor Gädeke. »Otroci se zadušijo pod debelimi posteljnimi odejami, goltajo različne predmete ali skrivajo glave v plastične vrečke.«

Živali so napadle 11.000 otrok

Ko začne otrok v drugem letu spoznavati okolje, srečuje iz dneva v dan nove nevarnosti. Že nekaj prvih korakov v ku-

hinji ali kopalnici je lahko usodnih. Statistični podatki so alarmantni.

■ V zadnjih treh letih so v Zahodni Nemčiji prepeljali v bolnišnice 41.000 otrok s hudimi opeklinami.

■ 14.000 otrok je prišlo v bolnišnico zaradi zastrupitve z različnimi tabletami, čistilnimi sredstvi, strupi zoper mrčes, alkoholom, raznimi laki in barvami, sredstvi za rast las ipd.

■ V treh letih si je 196.000 otrok pri raznih nezgodah zlomilo roke, noge ali rebra. Ponesrečili so se pri padcih skozi okna, z dreves ali s stopnišč.

In še ena velika nevarnost preti otrokom: od domačih živali. Med 1962. in 1965. letom so psi in mačke ugriznili ali huje popraskali 11.000 otrok. Samo v Münchnu so dnevno prepeljali v bolnišnice pet ali šest otrok, ki so jih napadli psi.

In največja nevarnost: preskrbna mati

V nobenem še tako hitrem avtomobilu, letalu, na strmem hribu, na ladji sredi razburkanega morja ne preži na otroke toliko nevarnosti kot prav v domači hiši. Šele ko otroci dopolnijo sedmo leto starosti, se jim zgodi več nesreč na dvoriščih, na otroških igriščih, ob ribnikih in potokih ter — na cestah. Samo leta 1965 se je na nemških cestah ponesrečilo 54.471 šolarjev, 1612 otrok je umrlo zaradi poškodb, ki so jih dobili pri prometnih nesrečah.

Znanstveniki so ugotovili zanimivo dejstvo, za katerega mnogi starši verjetno še

Sončni veter in kometov rep

Ko prileti komet iz globin vesolja v bližino Sonca, ga opazimo zaradi značilnega repa, ki je vedno usmerjen od Sonca proč. Do pred kratkim je prevladovalo mnenje, da rep nastane zaradi pritiska sončne svetlobe na redko snov, ki sestavlja komet. To je hkrati tudi veljalo kot eden od dokazov, da svetloba deluje s šibko, a zaznavno silo na delce snovi. Izkazalo se je, da so te sile le prešibke, da bi omogočile nastanek kometovega repa.

Zadnje čase pa je prodrla nova razlaga tega pojava, ki se opira na najnovejše raziskave sončnega sistema, in prihaja iz Goddardovega centra za vesoljske polete v Združenih državah Amerike. Znanstvenika David Beard in Paul Nakada sta v pismu reviji »Nature« objavila teorijo, po kateri nastane rep kometa pod vplivom tako imenovanega »sončnega vetra« in magnetnega polja v medplanetnem prostoru. Sončni veter sestavlja tok ioniziranega vodika, ki neprenehoma prihaja s Sonca in so ga že pred desetimi leti napovedali ravno iz opa-

ne vedo: če so otroci lačni, postajajo nemirni, utrujeni in se ne morejo več obvladati. In zato verjetno ni naključje, da se je večina nesreč, pri katerih so bili udeleženi otroci, pripetila med 17. in 18. uro zvečer, torej tik pred večerjo.

Mnogi psihologi in pedagogi svarijo: matere, ki s pretirano skrbjo bedijo nad svojimi otroki, pogosto dosežejo prav nasprotni učinek, kot želijo. Pretirano skrbna in boječa mati je največja nevarnost za svojega otroka; takšen otrok bo namreč takoj storil kaj prepovedanega ali nevarnega, brž ko ne bo več pod nadzorstvom matere.

Arhitekt za notranjo opremo Johanna Sitterle iz Karlsruhe predlaga naslednje:

— Otroške odejice in vrečke naj bodo takšne, da bo imel otrok v njih dovolj prostora.

— Razni jermenčki, na katerih bi se utegnil otrok obesiti, naj izginejo iz otroške sobe.

— Rešetke na otroških posteljah ali stajicah naj bodo tolikanj skupaj, da otrok ne more vtakniti glave ali telesa skozi; poleg tega naj bodo tako visoke, da jih otrok ne more preplezati.

— Pohištvo v otroški sobi ne sme imeti ostrih robov in vogalov.

— Igrače naj bodo čiste in naj ne puščajo barve.

— V kuhinji mora biti posoda z vročo vodo zunaj dosega otroških rok.

— Zdravila in razne strupe je treba hraniti tako, da jih otrok ne bo našel ali dosegel.

— Okna in balkonske ograje naj bodo dodatno zavarovane z mrežami.

zovan kometov, sedaj pa so njegov obstoj potrdili tudi umetni sateliti.

Omenjena znanstvenika opisujeta, kako sončni veter ionizira delce snovi, ki tvorijo komet, hkrati pa tako preoblikuje magnetno polje, da silnice zadržujejo snov v obliki dolgega repa. Sam sončni veter ne bi mogel doseči tega učinka. Ta razlaga je pomembna zlasti zato, ker kaže, kako moderna neposredna opazovanja razmer v vesolju spreminjajo naše poglede na sončni sistem.

Zadnja Quasimodova knjiga

Te dni je prišla na knjižni trg zadnja knjiga pred kratkim umrlega pesnika Salvatore Quasimoda »Leonidas iz Taranta«. Delo, ki govori o grškem pesniku Leonidu (prva polovica tretjega stoletja pred Kristusom) ter o njegovem pomenu za razvoj klasične grške književnosti, so javno predstavili na komemorativni slovesnosti v Milanu. Udeležili so se je pesnikovi sorodniki in prijatelji ter številni književniki in kritiki.

se z očmi. Sedaj je solar vedel, kam kmet meri. Molče se je spravil spet na svoje delo, toda roke so se mu tresle. Deset šilingov! In z osmimi bi bila plačana gostščina. Potem še nekaj meric rdečega tirolca za Zefo in mesa k juhi, in dobršen kos najboljši teletine, ki bi žalegla petkrat za otroka, pa še vedno bi ostalo nekaj malega za drugi teden. O ti ljubi Bog, kako dobro, dobro srce je imel hudič, ki je prišel, da bi skušal Volfrata!

Od hiše sem se je oglasila vesela Cencina popevka. »Hehehe!« se je zasmel Eger, »dekle tudi kar ne more dočakati nedelje. Že danes čuti praznik v nogah. Boš šel tudi ti na rajanje, Polcer?«

»Kakšne kvasiš, gospodar! Kadar bodo plesali na čast vsem pomočnikom v sili, takrat utegnem iti.«

»Hehehe! Dekle kar nori od veselja. Naj nori! Naj si izbere fanta. Hehehe! Morda ji bo po godu novi samostanski lovec. Tudi ta bo na rajanju. Prav prejle ko je šel tod mimo, ji je obljubil, da pride prav gotovo v nedeljo, navsezgodaj žel.« Menda se je zdelo Egerju posebno važno, da je njegovi Cenci baš ta plesalec zagotovljen; kajti spregovoril je vsako besedo s poudarkom, kakor bi bile šilingi, ki jih šteješ na mizo. In kakor prestejemo, da se ne bi zmotili, zadnje novce še enkrat, tako je Eger ponovil zadnje besede: »Da, navsezgodaj žel.«

Volfrat se je naglo vzravnaval in ošinil z iskrami v očeh kmeta, ki mu je veselo pomelžikoval; nato si je obrisal s čela mrzli pot in delal dalje. Z obema rokama je privzdignil težko Kristusovo podobo, da bi jo del na krošnjo, obloženo z mehkiimi šopi

Kratke kulturne

MEDNARODNA GRAFIČNA RAZSTAVA V MATREIU

Kulturni referat trga Matrei na Vzhodnem Tirolskem prireja med 27. julijem in 8. septembrom 1968 mednarodno grafično razstavo z deli Picassa, Matissa, Braqua, Rouaulta, Legera, Chagalla, Miroa, Dalija, Clavéa, Vedova, Friedländerja, Zadkina, Kokoschke, Flora in drugih.

Matrei na Vzhodnem Tirolskem ob Felbertauernstraßi povezuje obe znani umetnostni metropoli (prestolnici) München—Benetke.

NESPORAZUM MED OPERO IN KAVARNO

Na tretji prireditvi letošnjega opatijskega festivala opere, baleta in koncertov je prišlo do neprijetnega »tekmovanja« med operni umetniki in kavarniško godbo, ki na značilen način odkriva odnos gostincev do kulture. Izvajali so Verdijevega »Trubadurja«. Toda operni umetniki so le težko vztrajali do konca predstave, kajti motil jih je preglasen orkester, ki se je oglašal s terase sosednjega hotela »Kvarner«. V takem položaju, menijo organizatorji opatijskega festivala, da je nemogoče zagotoviti reden potek predstav.

UMRL JE PISATELJ KONSTANTIN PAUSTOVSKI

Dne 14. julija je v 76. letu starosti umrl znani sovjetski književnik Konstantin Paustovski. Paustovskega je spoštovala tudi tučina. Leta 1965 je prišel v najožji izbor za Nobelovo nagrado za književnost. V literarni svet je Paustovski stopil leta 1911, ko je objavil zbirko novel. Njegov opus je bogat in raznolik. Uveljavil se ni le kot novelist, temveč tudi kot pesnik in avtor monografij. Sporočilo, ki ga je ob njegovi smrti izdala Zveza sovjetskih pisateljev, poudarja, da je bil Paustovski iskalec lirčnih odgovorov na življenjska vprašanja in da je bil izrazit predstavnik romantične smeri v ruskem modernem pripovedništvu. Konstantina Paustovskega so pokopali v Tarusi na reki Oki, v mestu, kjer je preživel zadnja leta svojega življenja.

REŽISER PIETRANGELI SE JE SMRTNO PONESREČIL

V bližini Gaete, kjer je snemal film »Kako, kdaj in s kom«, se je na zadnji snemalni dan smrtno ponesrečil znani italijanski režiser Antonio Pietrangeli. Med najbolj znanimi filmskimi stvaritvami, ki jih je režiral, so npr. »Duhovi v Rimu«, »Sonce v očeh« in »Dobro sem se poznal«. Pietrangeli je šel na kopanje, močni valovi pa so ga vrgli v skale. Trije drugi člani ekipe, ki so hoteli režiserju pomagati, so se poškodovali.

sena. Toda kako slab je bil v rokah! Skoro bi mu podoba zdrknila na tla; pri tem se mu je trn iz Kristusove krone zadril do krvi v lice. Obrisal se je in pogledal roko. In takrat se mu je zazdelo, kakor bi mu nekdo govoril, tesno na uho in čisto tiho, ne Eger, nekdo drugi. Pa sta bila tu vendar sama! Zmajal je z glavo in segel po vrveh, toda mrzla groznica mu je šla prav do srca.

»Bodi, bodi! Še Boga mi potari!« se je zasmel Eger. »Potem ne bo pustil zrasti niti šopa trave na moji planini. Hehehe!« Volfrat ni odgovoril. Trdno je prepel vrvi okrog rezljine, da bi se ne mogla premikati na krošnjo.

Eger ni gledal na Volfratove roke, samo v njegov obraz. »Tvoji gre na boljše, kakor mi je pravila Cenca,« je dejal po premolku. »Da, da, dobra jed in pijača, potem bo že prišla spet k sebi, sedaj na spomlad, ko bo bolj toplo. Toda kaj pa počne tvoj otroček, tvoja mala? Z njim je pa slabo, sem slišal.«

Volfrat je samo prikimal, toda prsi so se mu napele, kakor bi hotele počiti.

»Tako močen in zdrav otrok, kaj vse ne zadene takega reveža,« je nadaljeval Eger in kimal z glavo. »Kako se je pa pričelo?«

Volfratu je zastajala beseda, ko je govoril o otrokovi bolezni.

»Ti, Polcer, to je pa prav tista bolezen, za kakršno bi bil valptov najmlajši lansko zimo skoroda umrl, grobar je že čakal, za-res...«

»Opravil sem, gospodar,« mu je segel Volfrat hripavo v besedo.

»Prav, prav!« Eger je stopil h krošnji, potresel rezljino in povsod poskušal, kako

L. Ganghofer

Samostanski lovec

V velikem prostoru brez oken je vlada-la črna tema. Volfrat se je začudil: tako pozno spomlad, a skedenj je bil še nabito poln sena in snopja.

»Poglej!« je rekel kmet in dvignil svetilnico.

Volfrat je osupnil; plaho je prijel za pokrivalo in se odkril. Na kupu sena je v naravnih velikosti ležala izrezljana Odrješnikova podoba z razprostrtima rokama. Manjkalo je samo križ. Podoba je bila na novo pobarvana: lasje rjavo, oči modro, udje blede kakor sneg in iz vseh ran, izpod vsakega trna okronane glave so tekale krvave kaplje. Nemiren žar lojenke v svetilnici je metal drhtivo in utripajočo luč in senco, da se je zdelo, kakor bi podoba živela in se gibala.

»To boš ponesel gor na mojo planino v Rdečini in pribil na križ,« je spregovoril kmet. »Jeseni sem vzel podobo domov, da se ne bi pokvarila v snegu. Toda sedaj začenja poganjati trava, sedaj mora Kristus spet nazaj, da popazi na moje stvari. Težek bo seveda, pa vidiš, dal sem ti pripraviti krošnjo, dobro se ti bo prilegla na hrbet, tako boš čutil samo pol teže. In sedaj povej, hočeš?«

»Da, gospodar, v sobotoponoči,« je od-

govoril Volfrat. »Naložil ga bom pa kar takoj.«

»Prav, prav,« je prikimal Eger.

Volfrat si je pomeril krošnjo na hrbet, da bi videl, kako visoko mora privezati rezljino, da bi ga ne ovirala pri hoji. Potem je raztegnil vrvi in si pripravil šope sena, ki jih je moral podložiti pod podobo, da bi se njene sveže barve ne odrgnile na robovih krošnje.

»Kajne,« je spregovoril spet Eger, »doma imaš težke križe?«

Volfrat je samo prikimal.

»Moj Bog, moj Bog, saj tudi pri meni ni dosti boljše.«

»Kako pa gre gospodinj?«

Kmet je vzdihnil. »Slabo, slabo! Kaj bi dal, da bi bila spet kmalu zdrava! Strašno težka je baba in zoprna, da bi izgubil dušo pri njej!«

»Je pač bolezen, gospodar, potrpljenja je treba.«

»Da, da, na mernike! Vsako njeno bolečino dobim desetkrat pod nos. In mažel! In kapljice! In komedije! Moj Bog, saj bi nič ne rekel, če bi le kaj pomagalo. In sedaj meni padar, da ne bo žene spravilo nič drugega na noge, samo srčni križec divjega kozla. Pa od kod naj ga vzamem? Sem bil danes pri samostanskem valptu, mislil sem, da mi ga bo prodal, pa me je lepo nagnal! Kaj takega da je samo za gospodo, je dejal. Kakor bi kmetica ne živela prav tako rada ko plemenita gospa. In baba mi hoče potegniti domala vso kožo s telesa. Prav res, deset šilingov bi dal za srčni križec. A od kod naj ga vzamem, kaj meniš?«

Volfrat je pogledal kvišku in ujela sta

P I S A N O B R A N J E

Mirko Kumer:

Na okrevanju v toplicah

Ker smo nekateri svoje zdraviliške dolžnosti, kot: kopanje, telovadba in žarčenje vse že dopoldne opravili, smo imeli popoldne prosto. Lahko smo poležavali v posteljah, posedali v senci, smeli smo se pa tudi sprehajati v območju kraja Schallerbach. Le če bi hoteli iti ali se peljati čez meje občine, bi se morali v pisarni odjaviti. Dovoljeno je bilo enkrat med zdravljenjem se te pravice poslužiti.

Imel sem opravke v 6 km oddaljenem kraju Griebkirchen. Tam je tovarna kmetijskih strojev A. Pöttinger. Od nje sem kupil samonakladalnik za krmo, ki pa ni hotel prav ubogati. Zato sem hotel osebno govoriti s šefom o tej zadevi. Peljal bi se tja z vlakom.

Pridružila sta se mi še dva pacienta — kmeta. Po odjavi v pisarni smo si kupili vozne karte in že je šlo v električnem vlaku proti zapadu. To je prog, ki pelje do nemške meje ob Passau-u. Komaj smo se nekoliko ozrli na pokrajino, smo bili že v Griebkirchenu. Opazili smo, da vlada povsod velika suša. Pozno pokošeni travniki so bili vsi rjavi, da bi videl vsako miš teči. Pod drevjem se je živa trava sušila. Ni čudno, saj je že več dni vladala toplota 30 stopinj. Žito se je belilo in hitro zorelo.

Kraj Griebkirchen je bil včasih podoben trg kot Pliberk s farno cerkvijo, gostilnami in obrtniki. V novejši dobi se je pa povečal z malimi industrijami in večjo obrtjo. Šteje 4500 prebivalcev. Najpomembnejše podjetje bo pač Pöttinger, ki zaposluje 650 ljudi. Od malih početkov leta 1871 sme podjetje gledati ob skorajšnji 100-letnici obstoja na mogočen razvoj. Preselilo se je iz mesta in si zgradilo v zadnjih letih res sodobno tovarno.

Sprejela sta nas poslevodeči inženir in pa solastnik podjetja. Vedela sta že o mojih težavah in sporočila, da se je že peljal njih strokovnjak na Koroško in bo kar na domu spravil stvar v red. Če bi pa tu ne bilo mogoče popraviti, bo podjetje stroj za menjalo. Ni se treba nič bati, vse gre na garancijo.

Prosili smo, če bi si smeli tovarno ogledati. Solastnik — brat Pöttinger je poveril poslevodečega inženirja za našega spremljevalca. Stopili smo v ogromno halo, vso polno strojev, ljudi in železnih delov. Vse gre po načinu delitve dela. Vsak delavec oblikuje samo en del skupnega proizvoda na svojem specialnem stroju in ga daje naprej drugemu. To je tako zvani tekoči trak, na katerega koncu gredo potem že dokonč-

3. nadaljevanje

no izdelani proizvodi iz tovarne. Tukaj so bili ta teden prav samonakladalniki. Vsak dan jih je bilo 40 narejenih. Če enega oenimo po 40.000 šil., je dnevna proizvodnja vredna 1 milijon 600.000 šilingov.

Naslednji teden dajo potem spet drug proizvod v gradnjo: verižne grablje za traktorje (Kettenrechen), samovozeče verižne grablje, samovozeče nakladalnike in transporterje za gorjance, Pöttingerjev krompirjev izruvač, črpalke za gnojnico ali vodo na traktorski pogon; gnojnični sod z vozom vred, ki brizga gnojnico do 40 metrov daleč po travniku. Proizvajajo še rezalnike, ki sesekljajo koruzo za silos že na polju in jo spihajo v zato opremljen samonakladalnik, kateri doma sam razklada silažo v tekoči trak, ki jo znosi v silos. Tako potem v silosu ni sitnega vetra, ki ga rezalni puhalniki sicer proizvajajo. Ta veter je podoben viharju, ki biča tlačilce krme in dela to delo neprijetno in zdravju nevarno. Na ta novi način bi to viharjenje odpadlo in tlačenje silosa bi postalo prijetno delo.

Po ogledu delavnice nam je pokazal še možgansko centralo tovarne v prvem nadstropju. Od pisarniške mize in kartotek ima specialist do vsakega stroja in delavca zvezo. Tu se razdeli nameravana gradnja na vse stroje v delavnici. Vsak delavec dobi pismo, kaj mora narediti in kam naprej oddati zgotovljeni del stroja. Za vodenje take centrale je treba visoko usposobljenih strokovnjakov, ki so zaklad za tovarnarja, zato se boji zanje in jih tudi dobro plačuje.

VLADIMIR K.:

Morska zvezda

Menda ga ni med vami, ki ne bi poznal morske zvezde. Komaj kdo pa ve, s čim in kako se hrani ta čudna žival, ki ima na svojem telesu samo eno odprtino — usta. Pa si jo malo ogledjmo!

V raznih morjih naše Zemlje živi več vrst morskih zvezd in malone vse so mesojedci, celo zelo požrešni mesojedci. Le prav redke so, ki se zadovoljujejo z drugo hrano. Ena teh — imenuje se poranija — živi v Atlanskem oceanu in se hrani z drobnimi organskimi (rastlinskimi in živalskimi) delci, ki jih ji prinaša voda. Na spodnji strani trupa okoli ust ima žival skupino posebnih udov — migetalk, ki s stalnim »miganjem« (od tod ime) povzročajo kroženje vode v smeri k ustom. Iz vode uporabi žival potrebno hrano, vodo pa zopet izloči.

Kakor rečeno, se pa velika večina morskih zvezd hrani z mesom predvsem živih

Drugi pisarniški oddelek oskrbi potem reklamo za proizvode, tretji pa prodajo.

Poleg delavnice je še posebna socialna zgradba podjetja. Tu so nameščene železne omare, kjer delavci vsak zase med delom shranjujejo svojo nedeljsko obleko. Po delu se v umivalnici s toplo vodo umijejo. Na razpolago so tudi prhe. Poleg sanitarnih naprav je urejena prostorna obednica s 500 sedeži. Hrano vozijo s posebnimi avtomobili iz 20 km oddaljenega mesta Wels in jo tu razdeljujejo. Mislijo pa urediti lastno velekuhinja. V obednici je tudi točilnica za vse pijače. Po obedu si ga delavec lahko vrček privošči.

Tovarnar nam je postregel s pivom in se od nas prijazno poslovil. Vrnili smo se nazaj na železnico. Grede smo ogledovali občinsko otroško igrišče. Bili so tu ograjeni četverokoti z glino, v kateri so otroci gradili svoje hišice. Mnogi so gonili mali vrtljak. Trdno na beton je bila z vijaki pritrjena gugalnica. Najbolj mi je pa ugajal avto. Predstavljalo ga je leseno bruno, v katerega je bilo pritrjeno staro volansko kolo. Otroci so sedeli na brunu in jahali kot na konju ter z nogo dajali plin. Nagibali se na ovinkih navznoter, čeravno nikamor ni šlo. Poleg igrišča so imeli še nogometni prostor. Kaj takega bi bilo primerno tudi za naše vasi.

Po končani večerji je bil še velik dan. Za spanje je bilo še prežgodaj. Šlo nas je nekaj kmetov na sprehod. Dospeli smo po cesti do table z napisom: »Zum Mostbauer« 1 Minute. Spogledamo se in zavijemo po stezi v breg, radovedni, kako čvijo kaj točijo tukaj.

(Dalje prihodnjič)

živali. Tekne jim pa vse: črvi, polži, školjke, tudi onemogle ribe.

Kako se hrani poranija, smo čuli. Da pa spoznamo še druge načine hranjenja, si ogledjmo kar edini dve vrsti morskih zvezd, ki živita v našem Jadranskem morju, to sta velika morska zvezda in oranžna morska zvezda.

Ogledjmo si najprej oranžno morsko zvezdo! Sorazmerno z veliko morsko zvezdo ima oranžna krajše, bolj sploščene in manj gibljive krake. Njen trup pa je razmeroma precej večji. Njen želodec je zelo obširen, saj zavzema skoro vso notranjost trupla in je dobro raztegljiv. Živi na blatnem morskem dnu, kjer lovi svoj plen in ga kratkoma pogoltno. Mehke dele prebavi v želodcu, trde, neprebavljive pa zopet izloči — seveda skozi usta. Požrešna pa je neverjetno! Neki strokovnjak je opazo-

navadno večerno molitev, pa še en očenaš kot dodatek. Ljubi Bog ga je zaslužil danes, zakaj samo on je ustvaril ta dva dobra, dobra človeka, Egerja in Hajma, in od obeh je bil Hajmo prav gotovo še boljši. Da ni nič pomagal, vendar ni bila njegova krivda. Zares, nič ni hotela odščipniti Egerju od njegovih zaslug. Toda Hajmo! Ta bi bratu denarja ne posodil, ne, daroval bi mu ga! Ali bi ga pa tudi imel?

Ko je prišla Gitka v svojih mislih do tega vprašanja, se je morala zasmejati. Razigrano se je zleknila, prekrizala roke pod glavico in zabrundala pesem o telohu:

Strm, strm je breg,
pokriva ga sneg —
Ko je dospela do besed:
Na dnu srcá, na dnu srcá
rastla je, rastla rožica,
lepa, da lepše ni bilo —

je umolknila. Kakšna je neki ta rožica? Vedno je pela kar tako brez misli. Danes se ji je prvič vsililo takšno vprašanje. Kakšna je ta rožica?

Tako je ležala z odprtimi očmi in sanjala v noč...

Zunaj v kuhinji pa je sedel Volfrat pri novem ognju in rezljal iz hruševine puščico za samostrel.

Med delom so mu minuli časi vstajali pred očmi: ni bila to prva puščica, ki je prišla iz njegovih rok. Podobe in dogodbe iz mladosti in vojnih let so se vrstile ena za drugo. Enkrat je dvignil glavo in počasi pogledal proti steni, za katero je spala Gitka — pri tem mu je zaigral na ustnicah čudno zasanjan nasmeh.

Poleg ognjišča je zapazil nekaj kurjih

Vita:

Doročni sonet

Je roža cvet svoj k soncu obrnila,
toplote, sončne luči vedno žejna,
v njej želja tiha, a brezmejna:
da bi življenja vreden sad razvila!

To skromno rožo v vrt svoj presadila
je dobra roka mladega vrtnarja,
da čuvala bi slane jo, viharja —
in — vonj svoj zanj samó bi ohranila.

Zdaj nova pot pred Vama je odprta.
Da srečno proti cilju bi hodila —
z življenjsko pametjo močno podprta

drug drugega bremena bi nosila!
Le upajta, če bosta kdaj potrta:
Ljubezen prava je — velika sila!

val oranžno morsko zvezdo, ki je pogoltnila precej velikega morskega ježka in ga srečno spravila v želodec, kjer je razkrojila mehke dele svoje žrtve. Toda izločiti trde ježkove lupine ni mogla več in je svojo požrešnost plačala z življenjem.

Požrešnost je pri morskih zvezdah že dobro znana. Strokovnjaki, ki so pregledovali vsebino želodca teh živali, so našli v njem neverjetne količine raznih njihovih žrtev.

Velika morska zvezda ima razmeroma krajše, okrogle in mnogo gibčnejše krake kot oranžna. Najdemo jo na skalah, na katere se prisesa s posebnimi pripravami, priseski, ki jih ima na nožicah. Trup ji je primerno manjši, enako pa tudi želodec, čeprav zavzema tudi pri njej skoro vso notranjost trupa. Ni pa velika morska zvezda nič manjši požeruh kot oranžna. Toda večjih zalogajev ne more spraviti v manjši želodec. Kaj torej? Če hrana ne more do želodca, tedaj mora pač želodec do hrane. Žival mora torej vreči želodec iz sebe na svoj plen. To pa ni tako enostavno, zato si ves potek hranjenja velike morske zvezde ogledjmo malo pobliže!

Velika morska zvezda ujame svoj plen tako, da leže s trupom nanj in ji plen pride pod ustno odprtino. Če je plen polž ali školjka, ga obrne z odprtino proti sebi. Školjko mora seveda še odpreti, saj vemo, da stisne ta žival svoji pokrovki že pri najrahljšem vznemirjenju s tako silo, da jih ne razkreneš zlepa. Školjka ima namreč za to posebno močne mišice in dognali so, da bi moral človek v primeri s školjkino težo in njeno močjo dvigati kar 4000 kg. No, morska zvezda pa školjko le odprel! Ali s

(Dalje na naslednji strani)

je pritrjena. »Mislim, da bo, samo tule, glej, tule, ne leži še na trdnem. Stopi tjale po dober zgrabljaj sena in zamaši to luknjo. Da, Polcer, kar umiral je že otročiček in živ človek bi ne verjel več, da bo ubogi črviček še kdaj stopil na noge. Kaj pa je?«

Volfrat je stopil do nakopičenega sena in zagrabil, kar ga je mogel objeti z rokama. Tedaj je pa začutil v roki nekaj trdega in privlekel ven. Samostrel! V Volfratovem obrazu je zaigral bloden nasmeh.

»Gospodar, kako pa pride orožje le-sem?«

»Kako naj bi prišlo?« se je nasmehnil nagovorjeni. »Nog nima, ga je moral nekdo sem pač položiti. Da, Polcer, da ti povem, ko so ljudje že mislili, zdaj, zdaj bo uvarila revčku zadnja ura, so mu navsezadnje dali še nekaj, in kaj deš? pomagalo je! Kakor po čudežu! In zdaj skače otročiček spet po svetu, živ in zdrav ko žrebiček! Bilo bi res škoda, ako bi moral zginiti.«

Smrtnobled je stal Volfrat ob senu in stiskal samostrel, kakor bi mu hotel držaj zmečkati v svojih železnih rokah.

»In kaj je bilo, kmet, kar je otroku pomagalo?«

»Krvavi cvet divjega kozla!«

Volfrat se je obrnil proč. Mirno je poskusil tetivo in zaklop pri samostrelu, pri kimal zadovoljen, omotal orožje popolnoma s senom in ga vtaknil na krošnji v luknjo pod podobo. Potem je vstal, si otesel senene bilke z obleke in dejal: »V soboto ponoči, gospodar! Po delu pridem in naložim Boga.«

»Prav, Polcer! Pomagaj meni in pomagaj boš sebi.«

»In če pridem in prinesem...«

»Kakor sem rekel. Jaz sem Eger!« Iztegnil je roko in Volfrat je krepko udaril vanjo.

Ko je prišel varilec domov, ga je Gitka čakala na temnih vratih.

»Pojdi vendar, kako le moreš tako dolgo izostati,« se je našobila. »Zefa je že legla. Pojdi, večerjo sem ti postavila zunaj na ognjišče, v izbi bi utegnil zbuditi otroka.«

Sel je v kuhinjo in sedel ob ognjišču, kjer je začenjala ugašati že zadnja žerjavica; samo rdeč odsev je še polnil prostor. Gitka je hotela sesti obenj, toda porinil jo je proč in rekel: »Pojdi spat, dekle!«

Odkimala je, zakaj govoriti je hotela z njim o pomoči, ki se je medtem nanjo domislila. Toda komaj je omenila gostaščino, je že dejal: »Le leži spat in si ne beli glave. Gostaščino že imam, Eger mi posodi denar.«

Gitka je onemela od veselja, samo roke je sklenila, nato pa je odbrzela, smuknila v izbo, tipaje našla posteljo in se oklenila Zefe okoli vratu.

»Ima jo, ima jo!«

Žena je takoj spoznala, o čem Gitka govori. »Kajne, prej še ni imel denarja?«

»Samo skrb sem ti hotela prihraniti,« je šepetala Gitka.

»Kje je pa dobil?«

»Eger mu je posodil.«

»Pa je le dober človek,« je zajokala Zefa in sklenila roke. Tako iz srca pač ni še nikdo molil za Egerja, razen morda on sam.

Gitka je dahnila poljub na čelo spečega otroka in je smuknila v svojo kamrico. Ko je legla, je jokala in se smejala, eno za drugim venomer. In pri tem je molila svojo

peres in je operil z njimi puščico. Bila so peresa, s katerimi se je igrala 'mučica', preden je zaspala.

8

Že dva dni je sameval Hajmo spet v Rdečini. Pozno zvečer je na veliki cetrtek prišel domov v lovsko koč. Valti, na katerega je bil naletel blizu križa, je v mraku menil, da se mu bliža divji lovec in je s samostrelom že kar pomeril vanj. Potem seveda sta se spoznala in se dovolj nasmejala. Na poti domov je fant venomer pripovedoval; zanj je bil vsak korak dogodivščina zase.

Ko sta prišla do koč, je brat Severin vlekel dreto na seneni postelji. Zbudila sta ga in frater je v prvem hipu menil, da je treba k zornicam.

»O jeji!« je dejal med smehom, ko si je pomel oči. Pa se je takoj nehal smejati in se strašno razsrdil. Hajmo, je dejal, bi bil že lahko mislil na to, da bi prinesel iz samostana pletenko 'dobrote božje' ali kaj podobnega. Lovec je sprevidel, da se je res hudo pregrešil, ne sicer pred Bogom, pač pa pred njegovim 'hlapcem'. In tako se je moral brat Severin na mastne žgance, ki jih je dobil za večerjo, napiti samo vode in oditi znova k počitku. Brr! Voda mu pa res ni prijala niti v čevljih, kaj šele v želodcu.

Ta 'v nebo vpijoča nesreča' ga pa vendar ni motila pri spanju. Smrčal je bolj ko kdaj.

Hajmo in Valti sta se spet utaborila za ognjiščem, vsak ob eni strani rdeče žerjave. Zunaj je zamolklo bučal jug.

(Dalje prihodnjič)

Politični teden

(Nadaljevanje z 2. strani)

COUVE DE MURVILLE — NOVI PREMIER PETE FRANCOSKE REPUBLIKE

njem. Niti tedaj ne, ko je osnovne de Gaullove zamisli v zunanji politiki podrobno obdelal in jih z veliko natančnostjo izvajal, pri čemer se je podrejal naslednjim pglavitnim ciljem:

1. prvenstvu Francije v Evropi;
2. doseči neodvisnost od Združenih držav Amerike in
3. Francija naj bi postala vodilna kot tretja sila na svetu.

De Murvillov govor v poslanski zbornici

Ministrski svet, ki se je pred kratkim sestel pod de Gaullovim predsedstvom, je sklenil, da bodo senatorske volitve 22. septembra. Gre za delne volitve, to je za izvolitev tretjine senatorjev. Isti dan je bila tudi prva parlamentarna seja, na kateri je novi premier vlade poudaril potrebo ohranitve reda, zato da se lahko uresniči vladni načrti. Ti načrti se tičejo predvsem univerze. Dejal je, da bo morala univerza postati samostojna ter da bo treba ustvariti nove odnose med študenti, profesorji in javno oblastjo.

Ko je premier de Murville govoril o delavcih, je dejal, da morajo ti imeti možnost slediti delovanju podjetij ter biti dejansko povezani z razvojem delovanja. S tem v zvezi bo vlada predložila zbornici načrt zakona še pred koncem leta. Dalje je sporočil, da bodo še pred koncem leta organizirali referendum o spremembi senata. Ustvarjena bo nova zbornica, ki bo združevala predstavnike krajevnih skupnosti in pokrajinske dejavnosti z velikimi gospodarskimi in socialnimi organizmi.

Zatem je ministrski predsednik govoril o gospodarskih težavah, ki jih mora Francija premagati. Napovedal je, da bo predložil zbornici davčne in druge ukrepe v korist naložb. Poudaril je nevarnost inflacije in dejal, da bo kmetijstvo dobilo letos nove kredite.

Problem zunanje politike je le na kratko omenil, dejal je, da jo bo Francija v tej smeri nadaljevala.

Ob zaključku diskusije je predsednik vlade de Murville dejal, da se po krizi, ki jo preživlja Francija, postavljajo novi veliki problemi: univerza, upravna in politična reforma in reforma podjetij. »Če teh vprašanj ne bomo uredili, bo to nesreča ne samo za degoliste, temveč za vso Francijo.«

Televizija Ljubljana

PETEK, 2. avgusta: 18.20 Mokedajevje pravljice — 19.05 Rezerviran čas — 19.55 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Vijavaja — 20.35 Celovečerni film — Zabavno glasbena oddaja Sarajevo — Poročila — Filmski festival v Pulju — prenos.

SOBOTA, 3. avgusta: 18.30 Disneyev svet — serijski film — 19.20 Sprehod skozi čas: Graf von Spee, I. del — 19.45 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Vijavaja — 20.35 Jugoslavija pleše in poje — folklorni festival v Kopru — 21.35 Karavana zapravljičkov — zabavno glasbena oddaja — 22.00 Osvajalci — serijski film — 22.50 TV kašipot — 23.05 Poročila.

NEDELJA, 4. avgusta: 9.10 Kmetijska oddaja — 9.30 Dobro nedeljo voščimo z Vandrovčki in triom Delčnjak — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Disneyev svet — serijski film — 16.00 Sinjska alka — prenos — 18.25 Osa — satirično humoristična oddaja — 18.55 TV kašipot — 19.10 Serijski film — 20.00 TV dnevnik — 20.45 Vijavaja — 20.50 Zabavno glasbena oddaja — 21.50 Športni pregled — 22.20 TV dnevnik.

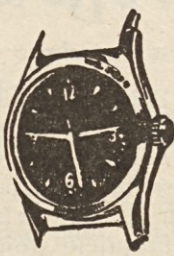
PONEDELJEK, 5. avgusta: 18.30 Po Sloveniji — 18.45 Vijavaja — 18.50 Reportaža — 19.20 Portret izumitelja Josipa Ressa — 19.40 Plošča poletja — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Vijavaja — 20.35 Ferenc Kariny: Bösendorfer — TV igra — 21.35 Oddaja resne glasbe — 22.10 Poročila.

Ure in nakit v veliki izbiri pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvirim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strto zlato).

Cvetlice in venci vedno od

Blumen - SCHILCHER

CELOVEC — KLAGENFURT

Benediktinerplatz

Kraßnigstraße 33

St. Veiter Straße 44

Telefon Serie 85 9 22

TOREK, 6. avgusta: 18.35 Film za otroke — 18.50 Filmska burleska — 19.05 Izobraževalna oddaja — 19.55 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Vijavaja — 20.40 Celovečerni film — 22.10 Ponoitev — 22.40 Poročila.

SREDA, 7. avgusta: 18.40 Kljukčeve dogodivščine — 19.05 TV robot — zabavno glasbena oddaja — 19.45 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Vijavaja — 20.35 Ekran na ekranu — 21.35 Perry Mason — serijski film — 22.25 Poročila.

ČETRTEK, 8. avgusta: 17.30 Buffalo Bill — serijski film — 18.00 Po Sloveniji — 18.15 Propagandna medigra — 18.20 Koroški akademski oktet — oddaja iz cikla Naši zbori — 18.45 Kalejdoskop — 19.05 Zabavno glasbena oddaja — 19.45 Cikcak — 20.00 TV dnevnik z dodatkom — 20.45 Vijavaja — 20.50 Dramatiziran roman — 21.50 Jazz festival v Ljubljani — 22.20 Poročila.

Austrijska televizija

PETEK, 2. avgusta: 11.00 Program za delavce: „Enkrat ti — drugič oni“ — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Podoba Avstrije — 18.55 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Salzburško slavnostno poletje (2. nadaljevanje) — 19.27 Šport in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Oznaka aktov XY — nerečeno — 21.00 Reklama — 21.05 Danes zvečer... iz Japonske — 21.50 Čas v sliki — 22.00 Glasba pred polnočjo: Zgodovina koncerta — 22.45 Oznaka aktov XY — nerečeno; Poročila in reakcije — 22.50 Pregled programa in konec oddaje.

SOBOTA, 3. avgusta: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Od tedna do tedna — 18.55 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Družina Feuerstein (14. nadaljevanje) — 19.27 Šport in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Komentar dr. Huga Portischa — 20.09 Reklama — 20.15 Dober večer v Avstriji s Heinzem Conradsom — 21.30 Športni žurnal — 22.00 Čas v sliki — 22.10 Naš nočni program: še danes boš visel; film iz življenja na Divjem zapadu — 23.30 Pregled programa in konec oddaje.

NEDELJA, 4. avgusta: 17.00 Za otroke od 6. leta dalje: Miška in svinčnik — 17.05 Za mladino od 11. leta dalje: Daktari (18. nadaljevanje) — 17.55 Za družino: Pisano poslikana kmečka skrinja — 18.25 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 18.30 Veselje ob glasbi — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Športni pregled — 20.10 Beseda v nedeljo zvečer — 20.15 Zamenjava — 21.55 Čas v sliki — 22.05 Pregled programa in konec oddaje.

PONEDELJEK, 5. avgusta: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Podoba Avstrije — 18.55 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Zaljubljen v čarovnico (15. nadaljevanje) — 19.27 Šport in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Z dežnikom, čarom in polcilindrom — 21.05 Šport v ponedeljek — 22.05 Čas v sliki — 22.15 Posebno za vas: Mali potovalni ABC (1. nadaljevanje) — 23.05 Pregled programa in konec oddaje.

TOREK, 6. avgusta: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Zeleni svet: števila, dejstva (fakti) perspektive (pogled v prihodnost) — 18.55 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Pustolovščine Hiram Holidaya (5. nadaljevanje) — 19.27 Šport in reklama — 20.15 Ta naš svet — 21.00 Pijanec,

televizijska igra Oliverja Storza — 22.40 Čas v sliki — 22.50 Pregled programa in konec oddaje.

SREDA, 7. avgusta: 11.00 Program za delavce: Med soboto in nedeljo — 11.55 šport v ponedeljek — 17.00 Za otroke od 6. leta dalje: Listamo po slikanici — 17.20 Zlati ključ — 18.00 Za družino: Poznate Benetke? — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Kulturne aktualnosti — 18.55 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Kuhinja v televiziji — 19.27 Šport in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Relama — 20.15 Človek ne jezi se — 21.15 Pozor, sveža barva! — 21.45 Čudežni glasovi: Glas v čaši — 22.40 Čas v sliki — 22.50 Pregled programa in konec oddaje.

ČETRTEK, 8. avgusta: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Športni kalejdoskop — 18.55 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 19.00 Mate, Indijanec (4. nadaljevanje) — 19.27 To vas bo gotovo zanimalo, nato reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.19 Smrt v rokah — 21.35 Čas v sliki — 21.45 Nočni studio: Mačka in miška — 23.15 Pregled programa in konec oddaje.

Morska zvezda

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

silo ali kako drugače, še ne vemo z gotovostjo. Školjka se seveda upira in nateza svoji mišici z vso silo; po 10-20 minutah pa le omaga — zvezda ima prosto pot do njenega mehkega telesa.

Tedaj pa pride na vrsto želodec. Ta izstopi iz zvezdinega telesa skozi usta in

ovije svoj plen; če je ta prevelik, le del njega in — pojedina se začne. Želodec torej prebavi svojo hrano izven zvezdinega telesa, pa še prav temeljito. Školjko in polža polže tako, da ostane le gola snežnoba lupina.

Po končani pojedini povleče morska zvezda svoj želodec zopet vase in že stika za novim plenom.

Kako pridejo morske zvezde do svojega plena? Točnega odgovora še danes ne vemo. So strokovnjaki, ki trdijo, da začuti morska zvezda svoj plen šele tedaj, ko se ga dotakne, torej slučajno. Drugi pa trdijo, da ga začuti že na daljavo in se mu potem približuje. Vsi se pa strinjajo v tem, da je ta čudna in v marsikaterem pogledu popolnoma neznana žival izredno požrešna.

Takoj sprejmemo gospodinjsko pomočnico z znanjem kuhanja in za pomoč v pekarni za črn kruh — Schwarzbäckerei — pod najboljšimi pogoji. Najboljša plača, stanovanje in preskrba.

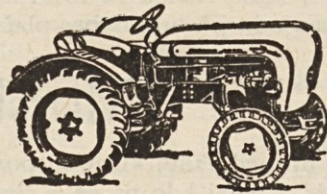
Prijava:

VALENTIN EHART

9065 Ebenthal, Oremusstr. 6.

Johan Lomšek strokovno podjetje

Št. Lipš, Tihoja 2
P. Dobrla ves
9141 EBERNDORF
Telefon 04237-246

vam nudi po zelo ugodnih cenah in plačilnih pogojih:

— kolesa in mopede — pralne stroje — radioaparate — televizorje — šivalne stroje — štedilnike — betonske mešalce — motorne žage — traktorje z vsemi potrebnimi priključki kot — pluge — brane — obračalnike in grablje — Hatzenbichler-kombinatorje in sadilce za krompir — sejalne stroje — trosilce za umetna gnojila — škropilnice ter — motorne kosilnice — silorezalce — parilne kotle — molzne stroje — kotle za kuhanje žganja — sadne stiskalnice — kakor tudi še vse za vas potrebne stroje — orodja in nadomestne dele.

VELIKI POSEBNI OGLED POHIŠTVA S SENZACIONALNIMI CENAMI!!!

Če imate

pohištvene

? ? ? **PROBLEME**

JE VAŠ

V NAŠIH RAZSTAVNIH PROSTORIH:

VILLACH — BELJAK ■ GERBERGASSE 6 ■ TELEFON 56—50
Imamo KVALITETNO POHIŠTVO domačih in tujih pohištvenih tovarn. Upoštevajte naše cene pri vsakovrstnih posebnih izdelkih iz naših obratov!

● SVETUJEMO VAM

● POSKRIBIMO VAM KREDIT

● NACRTUJEMO ZA VAS

● DOSTAVLJAMO

● Naše strokovno izšolano osebje vam rado ustreže z besedo in dejanjem

Tradicija obvezuje!

Podjunski trgovski center
Bratje RUTAR & Co

Dobrla ves-Eberndorf

Hladilnike, pohištvo, talne obloge in barve

Bratje RUTAR in Co., Dobrla ves

Telefon 04236-281

Vabljeni tudi v hotel-gostilno in v kopališče.